

SPAARNWOUDE PARK 2040

Visie op Hoofdpijnen

Van groen buiten de stad naar park binnen de stedenring

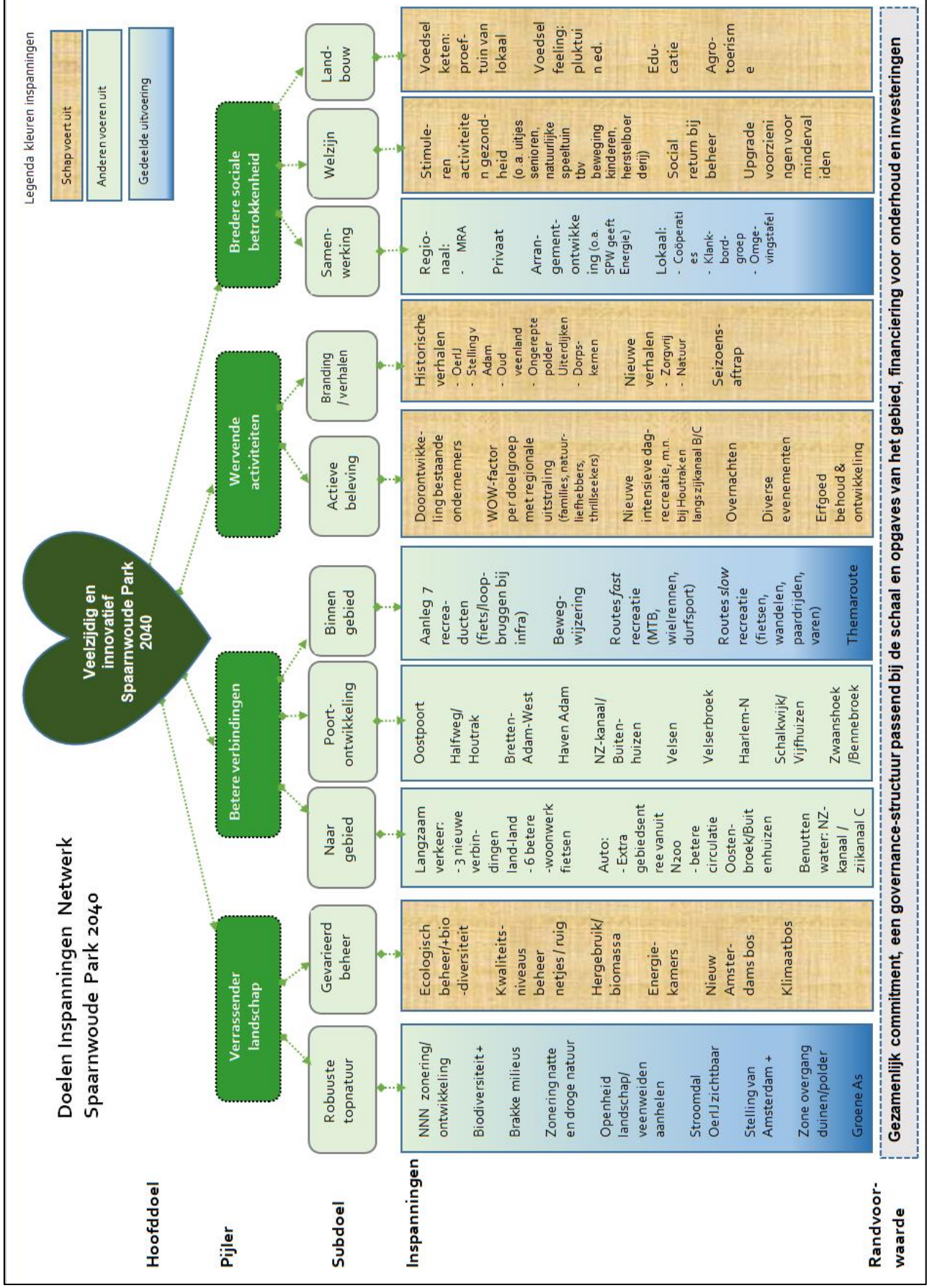
Projectgroep visie Spaarnwoude Park
Recreatieschap Spaarnwoude
concept 30-6-19

Inhoud

1. Inleiding	1
2. Ambities en ontwikkelbeeld	9
3. Toelichting en achtergronden	15
4. Trends en ontwikkelingen	22
5. toelichting op ontwikkeling natuur, landschap en cultuurhistorie	27

Bijlage (separaat): samenvatting belangrijkste bestaande plannen en denkrichtingen

Voor de werkconferentie in september wordt een samenvatting van deze visie beschikbaar gesteld.

1 INLEIDING

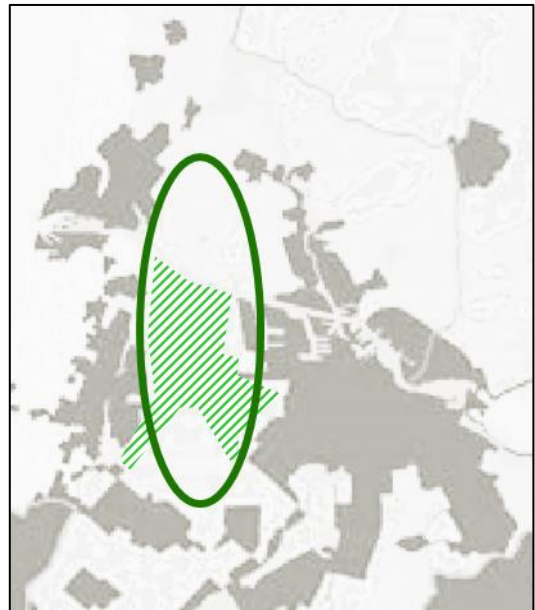
1.1 Spaarnwoude Park

Voor u ligt de visie op hoofdlijnen Spaarnwoude Park 2040. Een integrale visie van het recreatieschap Spaarnwoude, tot stand gekomen in participatie met stakeholders en leden van gemeenteraden en provinciale staten. De subtitel van de visie - '**van groen buiten de stad naar park binnen de stedenring**' - geeft in één zin de ambitie weer waar het recreatieschap het accent legt bij toekomstige keuzes voor Spaarnwoude. De titel van de visie bevat de nieuwe term Spaarnwoude Park. Het verwoordt de unieke centrale ligging van het gebied binnen de groeiende stedenring Amsterdam, Zaanstad, Beverwijk, Velsen, Haarlem, Haarlemmermeer, Aalsmeer en Amstelveen.

Deze ovaalvormige agglomeratie huisvest de komende twee decennia een kwart miljoen extra inwoners, met bijbehorende behoefte aan een kwalitatief hoogwaardige leefomgeving.

Gebied vol kansen

De komende jaren gaan we meer op zoek naar het natuurlijk potentieel van het gebied en zijn bijzondere eigenschappen. Waarbij we het economisch potentieel meenemen. Dat potentieel wordt allereerst bepaald door de kwaliteiten van het gebied zoals de ligging in de omgeving en ten opzichte van de doelgroepen, de unieke (natuur-) belevingen en de iconische bestemmingen (en evenementen).

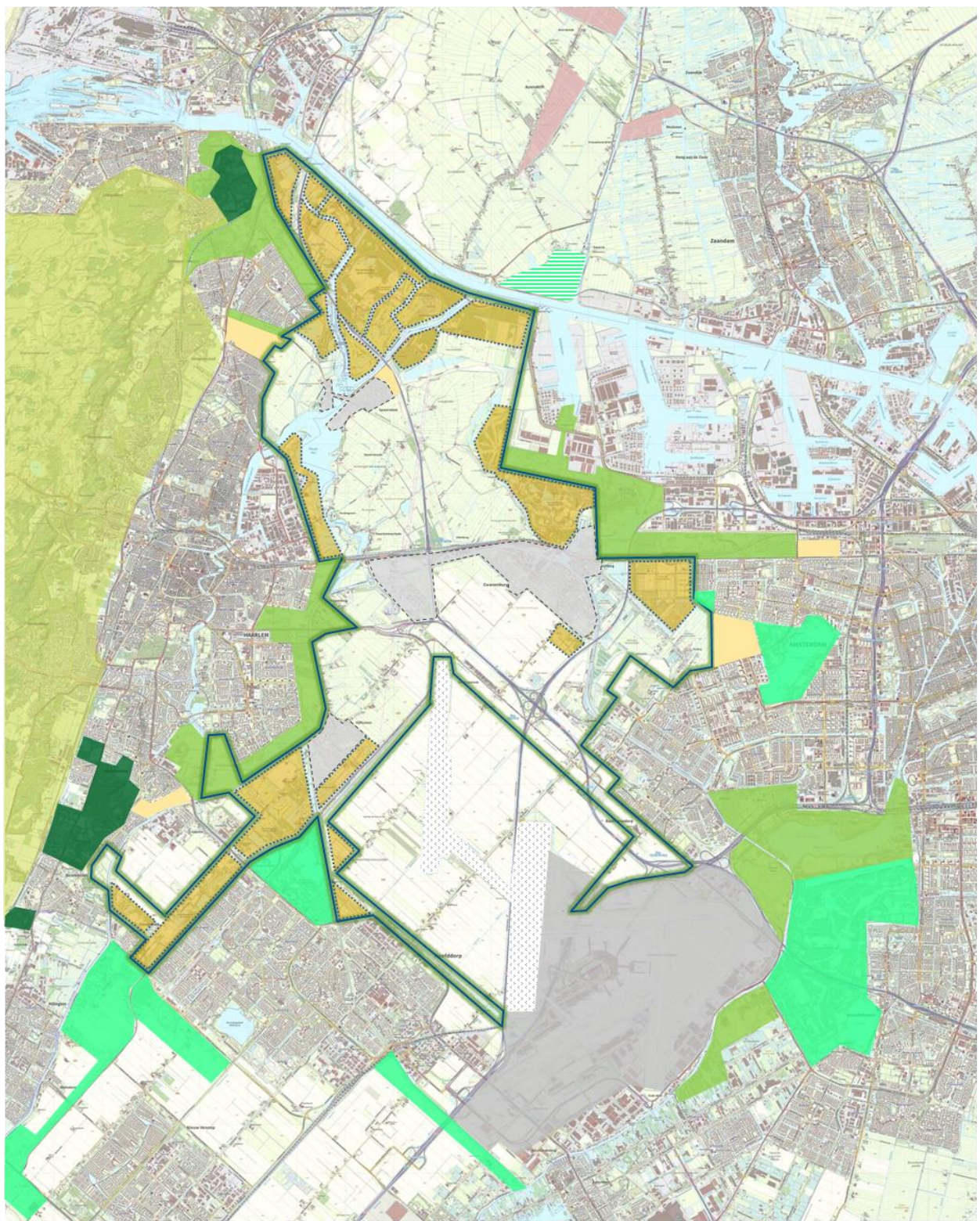
Spaarnwoude Park (gearceerd) in het grotendeels open landschappelijk gebied binnen een ovaalvormige agglomeratie.

Een extra onderscheidende kwaliteit is de verweving van de natuur met het Hollandse cultuurlandschap (Oerij, dijken, Stelling van Amsterdam en Forten). Die is uniek in de wereld en kan veel sterker vermarkt worden. Spaarnwoude is door de ligging nabij Amsterdam, Haarlem en Schiphol extra kansrijk. Het economisch potentieel wordt ook bepaald door de mogelijkheden voor allerlei functies in en rond het park en door de positieve effecten op de volksgezondheid, het klimaat en het vestigingsmilieu. Dit potentieel kan beter benut worden als financiële instrumenten gebiedsgericht ingezet en geldstromen slimmer aan elkaar gekoppeld worden.

In deze visie is daarom een zoneringsmodel opgenomen met kern- en ontvangstgebieden aan de randen met meer (uitbreidings-) mogelijkheden voor (nieuwe) commerciële vrijetijdsfuncties. Daar omheen is een landschappelijke schil met niet (of minder) commerciële recreatieve voorzieningen, te midden van een landschappelijk en natuurlijk decor, met stillere en rustiekere gebieden waar de ontwikkeling van de natuur en het behoud ervan voorop staat.

De bouwstenen voor een nieuwe ruimtelijke, financiële en organisatorische structuur voor Spaarnwoude Park en ook de potenties van het merk Spaarnwoude zijn met alle bestaande visies, beleidsnota's en handreikingen steeds beter in beeld. De uitdaging is om van die bouwstenen een stevig huis te maken en samen een echt sterk en onderscheidend merk neer te zetten. En een gebied te maken waar mensen graag willen zijn en waar mensen zich mee willen onderscheiden en

Spaarnwoude Park - huidige situatie groen-recreatieve gebieden (grenzen indicatief)

	Grens beheergebied Recreatieschap Spaarnwoude		Terreinen dagrecreatie binnen gebied Spaarnwoude
	Omliggend Stadsrandgroen / parklandschap		Bebouwd gebied binnen/naast beheergebied Spaarnwoude
	Omliggende recreatieve parken en bossen		Areaal Schiphol (gestippeld = open gebied / startbaan)
	Stadsrandfuncties / sportvelden		Binnenduinrand & dorpen
			Landgoederen

Kaart 1

identificeren (inzet *leefstijlenatlas dagrecreatie*, zie hoofdstuk 4). Een gebied met een volledige doch evenwichtige mix van commerciële en niet commerciële vrijetijdsbesteding waar iedereen elke dag zijn hart kan ophalen. Maar ook een gebied met oer-Hollandse Landschappen en natuur waar de tijd heeft stilgestaan of waar erfgoed nieuw leven is ingeblazen omdat dat is waar we als land steeds weer in onderscheiden.

1.2 Doel van de visie

Het recreatiegebied Spaarnwoude kan als ‘Central Park’ toegroeien naar een gebied met een heldere identiteit als ‘binnentuin’ in het westelijk deel van de Metropoolregio Amsterdam (MRA), met een keur aan activiteiten en beleving. De visie dient ertoe de hierboven beschreven koers als verandering in gang te zetten en is een voertuig (kader) om tot afspraken te komen over identiteit van het gebied, samenwerking, financiële stabiliteit en onderhoudsniveau. Het doel van de visie is het recreatiegebied Spaarnwoude innovatief te laten doorgroeien tot een **veelzijdig en innovatief ‘Spaarnwoude Park’**. Dit doel wordt gebruikt als richtpunt voor nieuwe initiatieven en veranderingen en is gebaseerd op bestaand beleid. De voorliggende visie is hiermee zowel een optelsom van bestaande gekozen ontwikkelijnen als een praktische omslag in uitvoeringsgerichte investeringen en meer baten uit gebiedsontwikkeling.

Het succes van het recreatieschap lezen we af uit:

- meer bezoekers (mogelijk uitgroeiend tot jaarlijks 3 miljoen extra per jaar),
- die langer blijven (arrangementen, terugkeer),
- hogere bestedingen
- en parallel daaraan een grotere biodiversiteit.

De periode die benodigd is om de meeste veranderingen in uitvoering te hebben is 10 jaar: 2020-2030. Een deel van de uitvoering loopt door tot 2040.

1.3 Aanleiding

De aanleiding voor de visie komt voort uit een aantal ontwikkelingen. Er is reeds veel beleid beschikbaar wat in deze visie wordt gekanaliseerd naar uitvoering. Er zijn belangrijke provinciale aanscherpingen (Natuur Netwerk Nederland, bijzonder provinciaal landschap) en de opbrengst uit MRA ateliers landschap adresseren diverse opgaves voor een toekomstbestendig landschap zoals verstedelijking, bodemdaling, energietransitie, toerisme/recreatie. En er zijn diverse maatschappelijke trends en ruimtelijke ontwikkelingen die invloed hebben op gebruik en inrichting van het recreatiegebied.

Voor de ontwikkeling en verbetering van kwaliteiten van Spaarnwoude is beleidsmatig al veel “steun in de rug”. Als basis dienen (meer dan 20) bestaande plannen, visies en handreikingen, met ruimtelijke en toeristisch-recreatieve streefbeelden. De hoofdlijnen van de belangrijkste bestaande plannen zijn in een aparte bijlage opgenomen (zie hoofdstuk 3). De MRA en de Provincie Noord-Holland nodigen uit tot een gezamenlijke regionale visie en ontwikkelkoers voor een versterkt gebied op de thema’s natuur, recreatie en cultuurhistorisch landschap en reiken daar diverse suggesties voor aan. Een van de belangrijkste is de **Visie groengebied Haarlem - Amsterdam** (2012).

De visie Spaarnwoude Park 2040 voegt een aantal stappen toe aan de bestaande beleidslijnen. Te veel goede ideeën uit bestaande plannen zijn blijven liggen. De eerste stap is daarom dat de visie primair op uitvoering is gericht. De tweede stap is dat meer dan voorheen de focus ligt op (letterlijk) verbinden van de bestaande deelgebieden voor langzaam verkeer. Vooral binnen het noordelijk deel en met de deelgebieden ten noorden en zuiden van de Amsterdamse Vaart. De derde stap is om duidelijker in te spelen op gevolgen van de toenemende bevolking, van actualisatie van natuurbelangen (Natuurnetwerk Nederland - NNN) en waterbeheer en een wat uitdagende kijk om delen van het gebied naar een hoger en robuuster plan te tillen.

Daarnaast is er een actueel advies van de **Randstedelijke Rekenkamer** aanleiding om de visie op te stellen. Het financiële draagvlak van het schap en daarmee samenhangend het uiteenlopende onderhoudsniveau (kwaliteit van het gebied) zijn regelmatig onderwerp van gesprek geweest in Provinciale Staten en de verschillende gemeenteraden. Dit resulteerde in 2017 in een onderzoek van de Randstedelijke Rekenkamer. De Rekenkamer gaf als aanbeveling om een door alle participanten gedragen **integrale lange termijn visie** op te stellen voor het recreatiegebied.

De Rekenkamer gaf daarbij aan dat de visie richting moet geven aan de toekomstige ontwikkeling en aan een integrale afweging tussen natuur en recreatie. Daarnaast moet de visie de basis vormen om het wenselijk niveau te bepalen voor beheer en onderhoud, om besluiten te nemen over het in evenwicht brengen van kosten en opbrengsten en om bestuurskracht te versterken. Met deze visie geeft het bestuur opvolging aan de adviezen van de Rekenkamer.

Gemeenschappelijke regeling Spaarnwoude

Het gebied Spaarnwoude is in de jaren '60 (deels) omgevormd tot recreatiegebied, met als doel het ontlasten van steden en natuurgebieden. Voor recreatiegebied Spaarnwoude zijn de doelen vastgesteld in een Gemeenschappelijke Regeling (GR), inhoudende:

- a) bevorderen van evenwichtige ontwikkeling van openluchtrecreatie;
- b) tot stand brengen en bewaren van een evenwichtig natuurlijk milieu;
- c) tot stand brengen en onderhouden van het landschap, afgestemd met doel a en b.

De participanten van de GR vormen samen het bestuur van het schap, bestaande uit de gemeenten Haarlemmermeer, Velsen, Amsterdam, Haarlem en de provincie Noord-Holland. Het recreatieschap werkte door de aard van de GR de afgelopen jaren vanuit een sectorale aanpak. Door onder andere de Omgevingswet beweegt het schap nu naar een integrale benadering van alle aspecten binnen de fysieke leefomgeving. Deze visie gaat daarom uit van een samenhangende blik op opgaven.

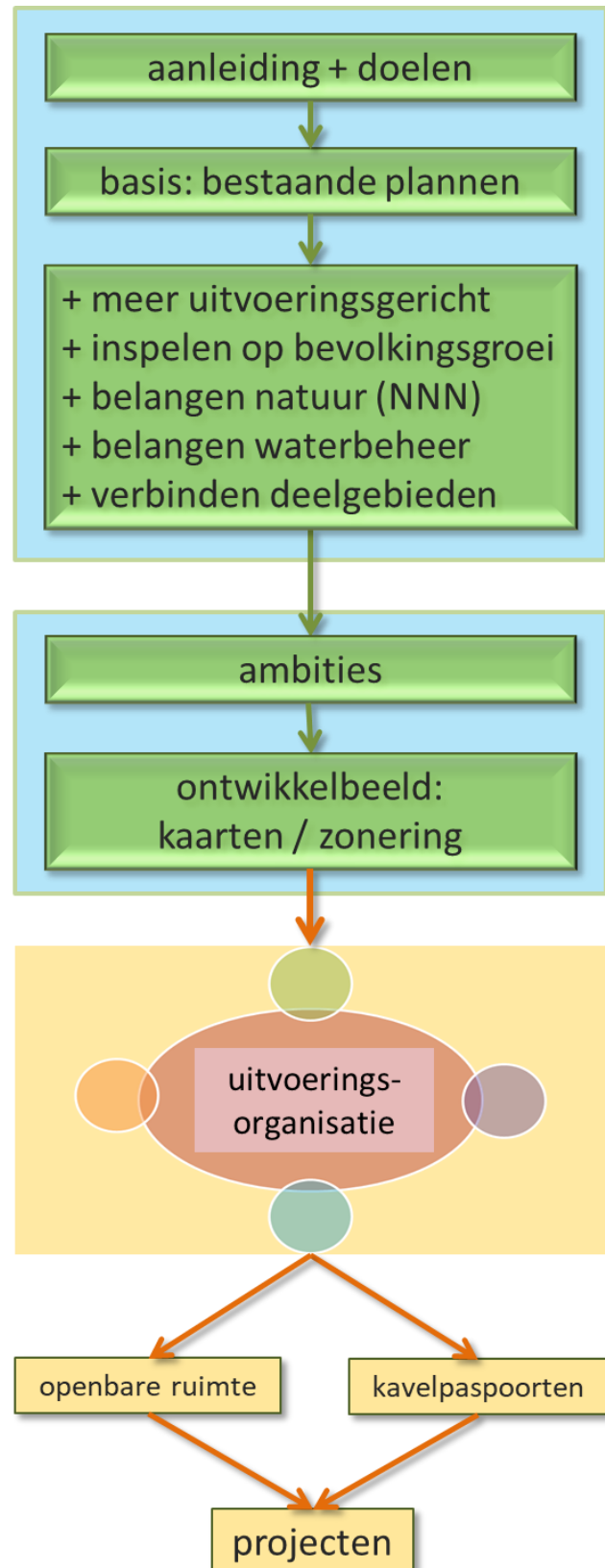
Op **kaart 1** is het gebied weergegeven waarop de visie betrekking heeft. Schematisch is met een groene lijn het beheergebied van het recreatieschap aangegeven. De kaart geeft de huidige situatie weer en de diverse groene en gele kleuren geven de gebieden aan die een overwegend buitengebied karakter hebben. Het kaartje kijkt over de grenzen van het beheergebied heen, om relatie te leggen met de omliggende groene gebieden. De visie nodigt uit tot een integrale kijk op een ruimer gebied dan alleen de beheergrenzen van het recreatieschap. De verbinding van gebieden, uit oogpunt van verspreiding van biodiversiteit en vanuit routes voor recreanten, is niet aan bestuurlijke grenzen gebonden. De scope is om ontwikkeling van landschap, natuur en recreatie als een doorlopend geheel vorm te geven.

1.3 Van visie naar uitvoering

Om de visie uit te voeren wordt in lijn met de aankomende Omgevingswet een centraal verzamelpunt opgericht voor initiatieven en als adviesorgaan voor het gebied. Daarbij willen we dat er één soepel opererend team de regie heeft met een eenvoudige en voor iedereen begrijpelijke structuur. We willen een gezamenlijke uitvoeringsorganisatie (bijvoorbeeld als *omgevingstafel*) als het ene aanspreekpunt voor alles wat er in Spaarnwoude speelt en die daadkrachtig en met gezag de gezamenlijke taken kan uitvoeren. We willen een enthousiaste community van inwoners, gebruikers, organisaties en ondernemers, die meedenkt, meepraat en vooral meedoet in het beheer, de verdere ontwikkeling en promotie van Spaarnwoude als metropoolpark. En natuurlijk willen we een effectieve en efficiënte inzet van mensen en middelen die we als samenwerkende partners ter beschikking stellen. Bij het opstellen van een uitvoeringsprogramma krijgt ook de organisatie verder vorm.

De uitvoeringsorganisatie maakt afspraken met de overheidspartners over verankering van deze visie in omgevingsvisies en -plannen en maakt keuzes welke deelplannen gewenst zijn: bijvoorbeeld beeldkwaliteitplan met spelregels voor ruimtelijke ontwikkeling, ecologisch plan, economisch plan en een marketingstrategie (w.o. merkwaarde, merkbewaking).

Bij het opstellen van **uitvoeringsprogramma's** wordt verder uitwerking gegeven aan: prioriteiten, plannen voor beeldkwaliteit en inrichting, beheerdifferentiatie per open gebied en kamer, onderverdeling openbaar/ privaat, kavelpaspoorten, financiële onderleggers en afspraken over onderhoud en investeringen. De hoogte van inkomsten worden gemonitord en gerelateerd aan bijvoorbeeld nieuwe uitgifte van kavelpaspoorten, variatie in verruiging of verfijning in natuur- en landsbeheer en publiek-private fondsvorming. Binnen de uitvoeringsorganisatie vindt ook verdere verfijning (subzoning) plaats van de in hoofdstuk 2 beschreven hoofdlijnen per open gebied en kamer.

- ▶ In een separate bijlage is het concept projectenboek beschreven. Tevens is de opbrengst van bijeenkomsten met stakeholders (zie ook 1.4) toegelicht.
- ▶ Als start in het proces zijn vernieuwde afspraken nodig en o.a. de volgende strategieën:
 - oprichten van een onafhankelijke ‘**brand organisatie**’ die de marketing (branding) van Spaarnwoude gaat organiseren en die samen met de partners (gemeenschappelijke regeling), marktpartijen (maar ook NP Zuid-Kennemerland, de andere recreatieschappen, stellingdelen) nieuwe product-markt-combinaties gaat ontwikkelen;
 - opzetten van een aantal **gebiedspilots**, waarin samen met regionale stakeholders gewerkt wordt aan een integrale investeringsstrategie en ‘van onderop’ wordt voorgesorteerd op een nieuwe uitvoeringspraktijk.

Beide sporen kunnen op korte termijn starten op basis van de gebiedsopgaves en uitdagingen zoals beschreven in de visie. In navolging van de visie wordt dit verder vorm gegeven in een concreet procesvoorstel (in de vorm van een uitvoeringsprogramma).

1.4 Participatie stakeholders

Ondernemers en (vrijwilligers) organisaties maken het park tot een attractief gebied voor natuurinclusieve recreatie nu en in de toekomst. Met hen en betrokken inwoners van Spaarnwoude is een stakeholdersgroep gevormd om samen vorm te geven aan Spaarnwoude Park.

Werkconferentie

In 2018 en 2019 zijn stakeholders uit het hele park bij elkaar gekomen na aftrap door bestuurders van het recreatieschap. Op 6 februari 2019 heeft een werkconferentie ‘De Speelruimte van Spaarnwoude Park’ plaatsgevonden, als tussentijds sluitstuk op de voorgaande bijeenkomsten. Leden van de gemeenteraden en provinciale staten gingen in gesprek met stakeholders en belangstellenden. In tafelrondes werd gesproken over mogelijke spelregels voor initiatieven in het gebied. In afstemming met gemeentelijke vak afdelingen natuur-, landschap en ruimtelijke ontwikkeling waren de op de avond besproken thema’s en spelregels door de stakeholders voorbereid.

Tijdens de werkconferentie bleek dat veel kans wordt gezien in de verdere ontwikkeling van het gebied, waarbij het een het ander vooruit helpt. Enkele opgetekende reacties hierover:

*Van een recreatiegebied dat eens per jaar op de raadsagenda staat,
naar een gebied dat wordt gezien.
Een gebied waarbinnen bewoners, ondernemers, organisaties en vrijwilligers
enorm hun best doen om er iets bijzonders van te maken.
Recreatie die meehelpt waardevolle natuur te creëren.
Initiatieven die een bijdrage leveren aan het collectieve belang.
Natuur die ruimte geeft aan initiatieven,
die op hun beurt weer iets teruggeven aan wat we met elkaar belangrijk vinden.
Commitment tonen - stapel functies slim - zie het als een transitie - maak het gebied beter
vindbaar.*

De betrokkenheid op de werkconferentie toont de gedeeld ervaren potenties van Spaarnwoude Park en de behoefte aan meedenken en meepraten over de toekomst van het gebied. Voor nieuwe activiteiten en eventuele bijbehorende gebouwen is als top drie benoemd dat deze waarden van het gebied moeten versterken, voldoende worden ingebed in natuur en landschap en koppelkansen worden meegepakt in onderlinge samenhang met andere activiteiten.

Sparring sessies visie op hoofdlijnen

Gedurende het visietraject is op meerdere momenten opgetrokken in het schrijf- en verbeeldingsproces met een werkgroep van stakeholders. In deze werkgroep zitten bewoners, ondernemers en vrijwilligersorganisaties. In deze visie en het handelingsperspectief bij de visie zijn hun denkwerk, ideeën en opmerkingen verwerkt. De uit te werken en in te richten uitvoeringsorganisatie zal het verdere focuspunt vormen voor hun bijdrage aan de uitwerking en uitvoering van Spaarnwoude Park.

- Een samenvatting van de inbreng van stakeholders, zoals verwerkt in de visie, wordt in juli hier opgenomen (zie ook schema in het bestuursvoorstel van 11-7-2019).

1.4 Opbouw visie

Hoofdstuk 2 is het **hart van deze visie**. Het beschrijft kort de gekozen ambities bij de verdere ontwikkeling van het recreatiegebied en het ontwikkelbeeld van de visie is weergegeven op drie kaarten. Op een uitgeschreven legenda zijn de diverse onderdelen op de kaarten toegelicht.

Hoofdstuk 3 bevat verdere toelichting en achtergronden bij de visie. Het verklaart een aantal keuzes en gaat dieper in op het bestaand beleidsfundament waarop de visie Spaarnwoude Park is gebouwd. De belangrijkste opgaven voor de visie worden toegelicht, ondersteund door kaarten.

In hoofdstuk 4 staan trends en ontwikkelingen die mede sturing geven aan de ontwikkeling van Spaarnwoude Park.

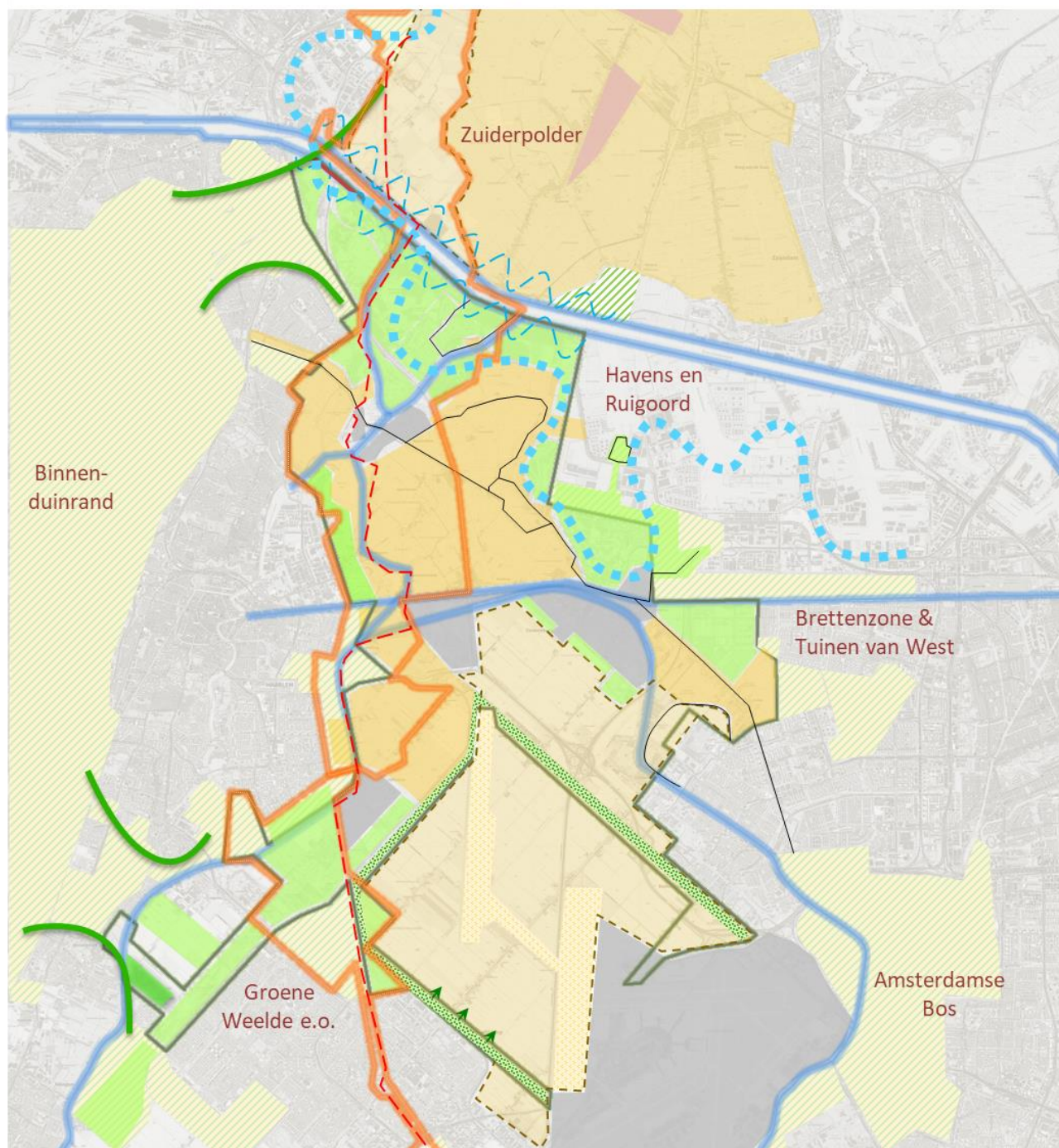
Hoofdstuk 5 is een toelichting op de beoogde ontwikkeling van natuurwaarden (met name NNN), landschappelijke openheid en de vele aanwezige cultuurhistorische waarden.

1.5 Van concept visie naar vaststelling

De visie Spaarnwoude Park geeft richting aan toekomstige ontwikkelingen en brengt synergie aan tussen natuur en recreatie. De visie is tevens bedoeld als aanjager om de basisvoorzieningen op orde te brengen en te zoeken naar (budget neutrale) beheermaatregelen voor een meer ecologisch beheer. Kosten en opbrengsten komen in evenwicht en de samenwerking zowel ambtelijk als bestuurlijk wordt versterkt.

Deze koers is uitgedragen op de werkconferentie met leden van de gemeenteraden en Provinciale Staten in februari, waar inhoudelijk is verder verkend op spelregels voor de ontwikkeling van het gebied. In september 2019 worden de raden- en Statenleden opnieuw uitgenodigd om een 'kop te zetten' op de gedachtenvorming van 6 februari 2019 en deze concept visie op hoofdlijnen. Welke conclusie trekken we uit het visietraject en welke besluitvorming hoort daarbij? Na de slotconferentie wordt de visie op hoofdlijnen uitgewerkt tot ontwerpvisie die door het algemeen bestuur van het recreatieschap wordt vrijgegeven voor zienswijzen in het najaar van 2019. Aan de visie verbindt het Algemeen Bestuur een strategie op ontwikkeling, uitvoering, financiering en beheer van Spaarnwoude Park (handelingsperspectief).

Ontwikkelbeeld Spaarnwoude Park – landschap en cultuurhistorie

Versterken landschap en natuur landschappelijke openheid veenweidegebied landschappelijke openheid droogmakerijen / polder zone overgang duinen-polder (ecologie landschap recreatie) groene carré: ontwikkelen robuuste groenstructuren onderzoek: groen carré verbreden zone ontwikkeling brakke natuurwaarden Historische landschapslijnen als thema Stelling van Amsterdam (hoofdverdedigingslijn rood gestreept) stroomgeul Oerij (rond begin jaartelling) oude dijken, oud land, historische routes	Recreatief gebruik Kamers van activiteiten Huidige situatie Hoofdstructuur waterwegen Omliggend stadsrandgroen / parklandschap / Binnenduinrand Grens beheergebied Recreatieschap Spaarnwoude

Kaart 2

2. AMBITIES EN ONTWIKKELBEELD

2.1 Ambities

Vier thema's

Spaarnwoude Park heeft door de grootte en ligging van het gebied veel mogelijkheden om diverse opgaven van de participanten en de MRA mee te helpen verwezenlijken: duurzaamheid, landbouw, biodiversiteit, overgang stedelijk-recreatief. Het decor van landschappelijke en cultuurhistorische eigenschappen kan daarbij fraaier worden en beter beleefbaar. De ambitie is om veranderingen en verbeteringen in het gebied op vier thema's uit te voeren:

- **landschap** (inclusief top natuur, gevarieerd beheer en energietransitie),
- **verbindingen** (inclusief ontsluiting, poorten en routes),
- **activiteiten** (inclusief erfgoed, branding en onalledaagse belevingen),
- **betrokkenheid** (inclusief samenwerking, welzijn en landbouw).

Diverse opinies en ideeën zijn hierover opgehaald bij stakeholders, raden- en Statenleden en (andere) belanghebbenden. Dit is verder toegelicht in het in de inleiding genoemde separaat beschikbare 'Handelingsperspectief Spaarnwoude Park'.

Daarnaast zijn voor de keuze van deze vier thema's bestaande visies (beleidsbasis 1), de nieuwe beleidsrichtingen en accenten van de provincie en MRA (beleidsbasis 2) en trends en ontwikkelingen (maatschappelijk en ruimtelijk) gebruikt. Deze vormen samen de onderlegger voor het type veranderingen en de richting die via deze visie in gang worden gezet. In hoofdstuk 3 en 4 is dit toegelicht.

Het is de bedoeling van het recreatieschap om nieuwe commerciële en niet-commerciële recreatieactiviteiten te faciliteren. Binnen dit draagvlak is een aantal scenario's onderscheiden, ook wel het mengpaneel genoemd. Een belangrijk keuzepunt daarin is het aantal kavelpaspoorten. Dit bepaalt waarop uiteindelijk het accent wordt gelegd bij de diverse deelgebieden in Spaarnwoude en bij de toetsing van initiatieven.

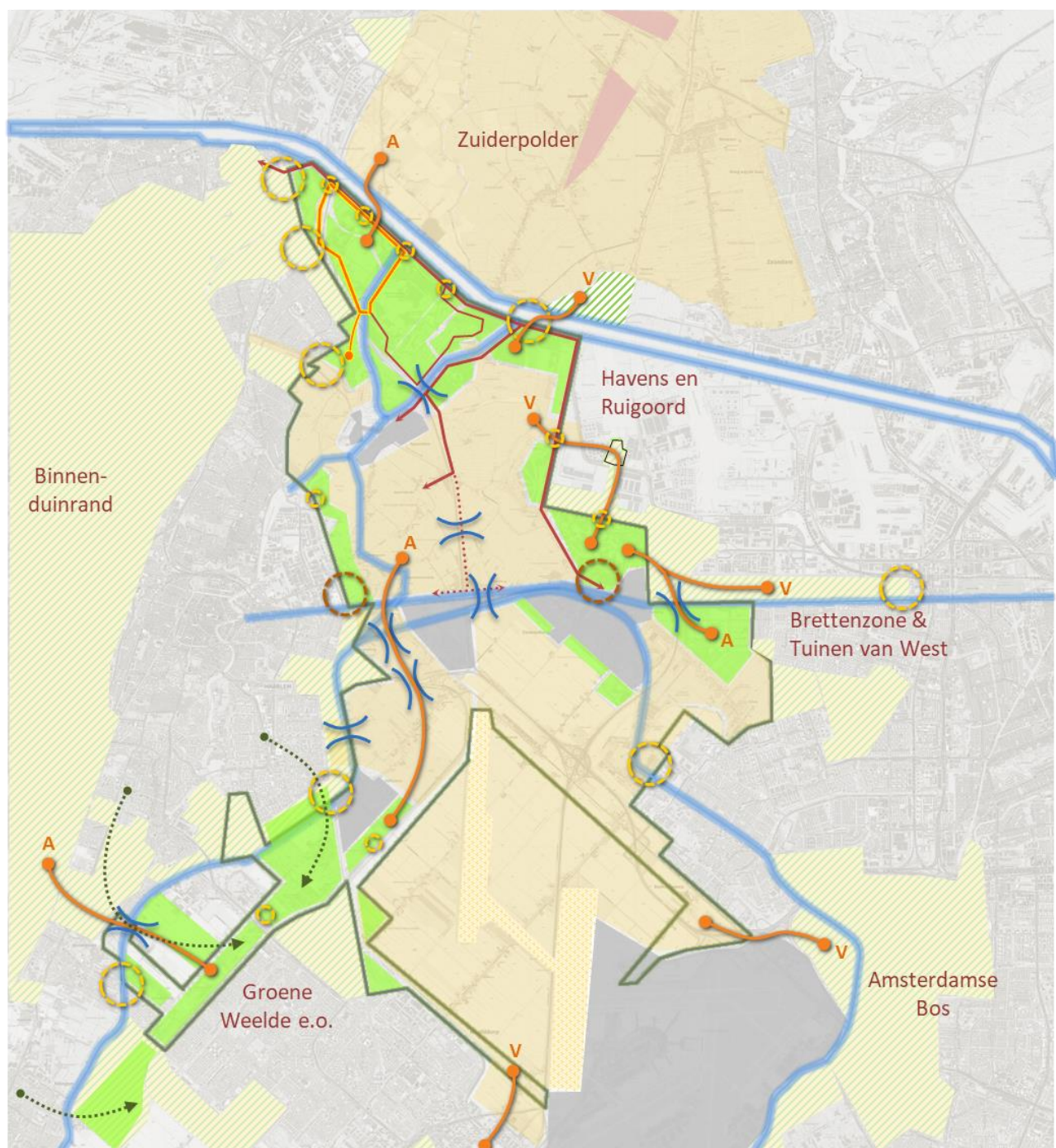
- De gewenste 'stand van de schuiven' van het mengpaneel wordt voorgelegd tijdens de conferentie met raden- en Statenleden van september 2019.

De inzet bij het **thema landschap** is versterken **landschappelijke openheid** (weidsheid, kwaliteit randen) en **onderlinge verbinding** van de gebieden. Daarnaast meer gebruik maken van de **geschiedenis** van het gebied (bijzondere historische structuren), als aanleiding en leidraad voor versterking van landschap, natuur en recreatie. Ook horen keuzes in (variatie van het) gebiedsbeheer bij het thema landschap.

Het **thema verbindingen** is gericht op veel verbeteringen voor **langzaam verkeer**: verbindingen met de dorpen en steden, buitenpoorten (bij stations aan de randen van Spaarnwoude) en aanwijzen locaties voor fietsbruggen over infrastructurele barrières. Daarnaast is de insteek verbeteringen voor de **interne circulatie van autoverkeer** (en indien haalbaar OV).

Het **thema activiteiten** is een duidelijkere **verdeling** in gebieden die (veel meer) **toeristisch-recreatief** worden (met kerngebieden) en waar het **rustig** blijft of wordt.

Ontwikkelbeeld Spaarnwoude Park – bereikbaarheid

Bereikbaarheid langzaam verkeer Gebiedspoorten / buitenpoorten: entrees fietsers en wandelaars Opwaarderen bestaande entrees Verbinden land-land: fiets- en wandellijnen: A = aanleg en V = verbeteren Aanleg fiets/loopbruggen over bestaande infra-barrières Verbinden woonwijken aan groene uitloopgebieden Bereikbaarheid auto en OV Doorgaande route / hoofdontsluiting (bestaand) Betere interne circulatie Onderzoeken: ontsluiten Westbroekplas op interne circulatie Onderzoeken: extra entree vanuit N200 (parallel aan A9)	Recreatief gebruik Kamers van activiteiten Huidige situatie Open landschap Hoofdstructuur waterwegen Omliggend stadsrandgroen / parklandschap / Binnenduinrand Grens beheergebied Recreatieschap Spaarnwoude

Kaart 3

Het **thema betrokkenheid** is gericht op het aantrekken van meer ondernemers, ook in de samenwerking die gemeenten en provincie hiertoe organiseren: veel mogelijkheden, met duidelijke spelregels en afspraken over beheer en ontwikkeling. Daarbij ligt een grote nadruk op **sociale betrokkenheid** (inclusieve samenleving), merkwaarde en **duurzaamheid** als basiskenmerk bij alle ontwikkelingen en activiteiten.

De doelen en ambities vormen samen de inkadering van de visie. Dat is weergegeven in een “doelenboom”, met per thema een lijst met inspanningen die nodig zijn om het doel te bereiken (zie schema bladzijde 2).

2.2 Ontwikkelbeeld

Het ontwikkelbeeld is het hart van de visie Spaarnwoude Park en weergegeven als ontwikkellijnen op drie kaarten (kaartnummer 2, 3 en 4). Op een uitgeschreven legenda zijn de diverse onderdelen op de kaart verder toegelicht. Het ontwikkelbeeld is gebaseerd op de hiervoor genoemde ambities en de deelkaarten uit de volgende hoofdstukken. Er is veel gebruik gemaakt van de in bijlage 2 bestaande denkrichtingen voor het gebied, in het bijzonder de groenvisie buffer Haarlem - Amsterdam en de provinciale leidraden. De visie Spaarnwoude Park brengt de nieuwe beleidsrichtingen en accenten van de provincie en MRA op gebiedsniveau tot uitdrukking en buigt bestaande goede ideeën om naar een actiegericht kader.

Op kaart 2 (landschap en cultuurhistorie) zijn behoud, ontwikkeling en (onderlinge) verbinding van de open landschappen verbeeld. Er zijn twee belangrijke accenten gelegd. Ten eerste het **vergroten van de belevingswaarde** van de veenweidegebieden, van het open landschap Noordzeekanaal en van de overgang tussen duingebied en landwinning voormalig IJ (omgeving Beeckestijn - Oostenbroek). Ten tweede historische landschapslijnen als **drager voor verdere ontwikkeling van natuur- en recreatiewaarden**. Primaire inzet is versterken en zichtbaar maken van de Stelling van Amsterdam en het stroomgebied van het Oer-IJ.

Op kaart 3 (bereikbaarheid) gaat het om het versterken van de verbindingen met de steden, via duidelijke **toegangspoorten voor langzaam verkeer** vanuit diverse stedelijke uitloopgebieden en **fietsbruggen** over infrastructurele barrières. Op de kaart staat ook een voorstel voor de **interne circulatie** voor auto en OV in het gebied Oostenbroek - Buitenhuizen en een mogelijk toekomstidee voor aansluiting van het gebied op de N200 (reconstructie Rottepolderplein).

Op kaart 4 (kamers van activiteiten) staat een hoofdzonering en onderverdeling in gebieden waar meer activiteiten komen. De belangrijkste punten zijn het ontwikkelen van **één of meer kerngebieden** voor een bundeling van activiteiten en ontwikkelkaders voor alle andere recreatiegebieden. Deze liggen als een **kralensnoer om het open middengebied**. De open gebieden zijn niet op slot: hier zijn kleinschalige toeristisch-recreatieve ontwikkelingen mogelijk, passend in de beleving en karakter van landschappelijke openheid.

- Kamers van activiteiten in natuurlijke omgeving**
- Kamers van activiteiten (X kavelpaspoorten)
 - Kamers van activiteiten (Y kavelpaspoorten)
 - Kamers van activiteiten (Z kavelpaspoorten)
- de kleuren zijn nog willekeurig*
- Zoekgebied 1 t/m 4: uitwerken als kerngebieden voor het clusteren van nieuwe recreatieve activiteiten
- Beleving zijkanaal B en C

- Uit kaart bereikbaarheid**
- doorgaande route / hoofdontsluiting (bestaand)
 - verbeteren interne circulatie
 - Buitenpoorten treinstation: entrees fietsers en wandelaars
- Huidige situatie**
- Open landschap
 - Hoofdstructuur waterwegen
 - Omliggend stadsrandgroen / parklandschap / Binnenduinrand
 - Grens beheergebied Recreatieschap Spaarnwoude

12

Landschappelijke openheid

Een van de belangrijkste waarden van het gebied is landschappelijke openheid, voornamelijk in agrarische gebieden. De laatste decennia is veel veranderd ten nadele van openheid en beleavings- en natuurwaarden. De open ruimten worden veiliggesteld, opgewaardeerd en onderling verbonden. In deze gebieden is een maatwerkplan nodig voor flexibel peilbeheer (waterbuffer). In de veenweidegebieden ligt de nadruk op veeteelt, natuur, vernatting, agrotourisme en routes. Binnen dit gebied liggen beschermde weidevogelgebieden. In de droogmakerijen / polder ligt de nadruk op akkerbouw, peilbeheer, agrotourisme, routes en robuuste groene laanstructuren.

Sterke overgangszone duinen-polder

Het gebied tussen Beeckestein – Oosterbroek is een prachtige overgangszone van het oude landschap van de binnenduintrand naar het ingepolderde (oer)IJ gebied. De inzet is de landschappelijke, ecologische en recreatieve relaties tussen deze gebieden op te waarderen.

Groen carré als buffer rondom Schiphol-West

Versterken van het groene raamwerk als buffer rondom Schiphol en de Polderbaan als robuuste groenstructuren.

Zone ontwikkeling brakke natuurwaarden

Langs het Noordzeekanaal krijgen brakke natuurwaarden de ruimte, als onderdeel van de ontwikkeling van deze hele zone.

Historische landschapslijnen als thema

In het gebied zijn veel cultuurhistorische en landschappelijke lijnen die meer dan voorheen drager worden van het 'verhaal van Spaarnwoude'. De toeristische belangen en waarde van het gebied - en daarmee keuzes voor ontwikkeling - worden veel meer opgehangen aan deze structuren.

Gebiedspoorten / buitenpoorten: entrees voor fietsers en wandelaars

Aan diverse randen van Spaarnwoude Park zijn stad en land slecht verbonden of 'met de rug naar elkaar toe gegroeid'. Voor deze randen is een ontwerp nodig om de overgang stad-land attractief te maken in herkenbare routes, gebruiksfuncties en beeldkwaliteit. Door publiekstrekkende functies op dit grensvlak en/of aantrekkelijke routes er doorheen, kunnen haven-, stads- en recreatielandschap in elkaar overgaan. Het project buitenpoorten (bruine cirkels) zet reeds in op een betere wisselwerking tussen stations en buitengebied.

Een aantal bestaande entrees krijgt een opwaardering.

Verbinding land-land: fiets- en wandellijnen

De recreatieve waarde van de landschappen in MRA West kan relatief eenvoudig naar een hoger plan getild worden. Kernwoord daarbij is verbinden. Op een aantal strategische punten is verbetering of aanleg van recreatieve schakels nodig naar: Binnenduintrand, Eendenkooi / Groene Weelde, Amsterdamse Bos, Brettenzone en Tuinen van West, Havens en Ruigoord en naar de Stelling van Amsterdam ten noorden van het Noordzeekanaal (seizoenspont).

Fietsbruggen over bestaande infra-barrières

Binnen Spaarnwoude Park zijn 8 belangrijke plekken voor een fietsbrug aangewezen. Ook hiervoor geldt: bereikbaarheid en verbinden. Waar in de duinen is geïnvesteerd in ecoducten is de tijd rijp om in het belangrijkste recreatiegebied van MRA West nieuwe fietsbruggen als fraaie recreaducten aan te leggen.

Verbinden woonwijken aan groene uitloopgebieden

De Groene Weelde heeft een belangrijke rol als stedelijk uitloopgebied van Hoofddorp, Nieuw-Vennep en Vijfhuizen. Door betere of nieuwe routes wordt dit groengebied ook belangrijker voor Schalkwijk, Heemstede, Bennebroek en Hillegom.

Bereikbaarheid auto en OV

De belangstelling voor het gebied als park in de stedenring zal toenemen door een betere bereikbaarheid (vindbaarheid) van het gebied. Op de kaart staat verbetering van de interne circulatie voor auto en OV in het gebied Oosterbroek – Buitenhuisen gemarkeerd en (onderzoeksvoorstel) de aansluiting van gebied Westbroekerplas hierop.

Een mogelijk toekomstidee is aansluiting van het gebied op de N200 (mede ter ontlasting van sluipe- en polderwegen vanuit de randen).

De gebiedstoegangen krijgen een opvallende (hoogte-)markering.

Kamers van activiteiten in natuurrijke omgeving

In de huidige gebieden met toeristisch-recreatieve functies (kamers van activiteiten) worden diverse nieuwe ontwikkelpercelen aangewezen. Per kamer is een uitwerking en subzonering nodig om (potentiële) natuurwaarden (NNN) te borgen, alsmede het aantal ontwikkelingen. Nieuwe mogelijkheden worden via spelregels gebiedspecifiek beschreven op kavelpaspoorten. Onderdeel van de spelregels is compensatie van NNN-waarden. Net als in de open gebieden is in de kamers een maatwerkplan nodig voor waterberging.

Voor het clusteren van nieuwe recreatieve activiteiten zijn één tot vier kerngebieden benoemd (zoekgebieden). Hier komen diverse mogelijkheden voor ontwikkeling, o.a. gericht op gezinnen.

Gebied 1: noordelijk deel Oosterbroek (stortheuvels)

Gebied 2: eiland Zorgvrij

Gebied 3: station Haarlem-Spaarnwoude / stedelijk uitloopgebied Veerplas e.o.

Gebied 4: station Halfweg / stedelijk uitloopgebied Houtrak

In de overige kamers komen beperkt (en in sommige gevallen geen) extra kavelpaspoorten.

Zijkanaal B en C lopen dwars door het noordelijk deel van Spaarnwoude. Dit is een gegeven kwaliteit die beter benut kan worden. Deze waterlopen komen meer centraal in de beleving van het gebied, als onderdeel van routes en activiteiten.

Grens beheergebied Recreatieschap Spaarnwoude

Als referentie is de huidige (vereenvoudigde) contour weergegeven van het beheergebied van het recreatieschap.

- Nadat op de conferentie voor raden en Staten in september de voorkeuren voor ontwikkeling zijn verkend, wordt deze visie op hoofdlijnen uitgewerkt tot ontwerpvisie. Op dat moment zal aan het ontwikkel-beeld een korte beschrijving worden toegevoegd per open gebied / kamer, met aandacht voor:
 - keuzes in ontwikkeling recreatiewaarde, landschapswaarde en/of natuurwaarde;
 - NNN-gebieden: inbedden WKW (hoge natuurwaarden);
 - erfgoed
 - onderscheid in beheergericht en ontwikkelgericht: waar behoud en versterking van het landschap en waar verandering en ontwikkeling van het landschap;
 - accentleggingen luw - druk, open - besloten, zichtlijnen - coulissen e.d.;
 - extensieve recreatie, dagrecreatie, verblijfsrecreatie;
 - onderlinge samenhang tussen de kamers en keuzes in doelgroepen per kamer.

Kavelpaspoorten

Binnen de op de kaart aangegeven “kamers van activiteiten” komen - na de input van de werkconferentie in september - heldere afspraken over waar wel en geen nieuwe ontwikkelingen of activiteiten mogelijk zijn. Een zonering binnen de kamer bepaalt waar natuur- of landschapswaarden worden versterkt, waar medegebruik mogelijk is door extensieve of intensieve recreatie en waar bebouwing wordt toegestaan. Nieuwe activiteiten zijn bijvoorbeeld toeristisch-recreatieve functies, spel- en sportfuncties en agrarische functies. Bijbehorende bebouwing mag binnen de daarvoor aangewezen kavelpaspoorten, met daarop beschreven spelregels. In de spelregels staan de kavelgrootte, wijze van verpachting, bouwmassa, bouwvlak en -percentage en afspraken over terreininrichting en -beplanting en mate van verharding. Ook komen er afspraken over bijdragen aan inclusieve samenleving en over rentmeesterschap, in de zin van streven naar duurzame ontwikkeling.

De kavels en bebouwing moeten in het omringende landschap opgaan. Voor nieuwe en/of vervangende bebouwing zijn duurzaam bouwen en natuur- en landschaps-inclusief ontwerpen vereist. Beheer van de natuur- en landschapswaarden op de kavel en randen vinden plaats door de initiatiefnemer op basis van vooraf vastgelegde kwaliteitsafspraken en waar nodig een bijdrage aan de opwaardering van NNN. In principe bevat elke kavel een of meer openbare paden, als onderdeel van het netwerk door Spaarnwoude Park.

De visie Spaarnwoude Park heeft het niveau van een omgevingsvisie waarin de kamers van activiteiten zijn gedefinieerd. De daadwerkelijke locatiebepaling van kavels wordt in gezamenlijkheid bepaald in de genoemde uitvoeringsorganisatie en wordt vastgelegd in een integraal inrichtingsplan en - waar nodig - in een gemeentelijk omgevingsplan.

Zoekgebieden clustering activiteiten

Voor het clusteren van nieuwe recreatieve activiteiten zijn als zoekgebied één tot vier kerngebieden benoemd. Hier komen diverse mogelijkheden voor ontwikkeling, o.a. gericht op gezinnen.

Gebied 1: noordelijk deel Oostenbroek: een gevarieerd activiteitenlandschap tussen de stortheuvels, verbonden met een toegankelijke oever van het Noordzeekanaal.

Gebied 2: eiland Zorgvrij, familiegerichte activiteiten

Gebied 3: station Haarlem-Spaarnwoude: een stedelijk uitloopgebied met een geïntegreerde ontwikkeling van waterrecreatie, natuurwaarden, historisch landschap, 3 forten, horeca en routes

Gebied 4: station Halfweg-Zwanenburg: een stedelijk uitloopgebied met het Houtrak-park als variant op het Amsterdamse bos, meer (kleinschalige) evenementen en verbonden met routes door Ruigoord en havenlandschap.

3 TOELICHTING EN ACHTERGRONDEN

3.1 Spaarnwoude Park als netwerkgebied

Als startpunt voor de visie is ambitie-inspiratiedocument 'Spaarnwoude Park laaglanden en hooglanden' opgesteld (2018, zie spaarnwoude.nl). De verdere ontwikkeling van Spaarnwoude Park heeft een grote urgentie, zo schrijven de opstellers ervan. Ze richten zich daarbij vooral op het noordelijke deel van het gebied. De sociaal-maatschappelijke en economische waarde van het gebied wordt nog niet voldoende gereflecteerd in de aandacht en betrokkenheid die het gebied verdient bij politiek en bestuur, zo constateren zij. Een aandacht en betrokkenheid die we met deze visie willen verankeren.

Uitsnede uit ambitie- en inspiratiedocument 'Spaarnwoude Park laaglanden en hooglanden'

Voor Spaarnwoude Park komen nieuwe kansen naar voren om op te pakken: een netwerkgebied met duidelijke entrees, thema's en routes van Amsterdam naar Kennemerland en van Zaanstad naar Hoofddorp en een samenspel van kleine en grote projecten. Successen moeten daarbij gecreëerd en zichtbaar gemaakt worden door een samenwerking van marktpartijen, (maatschappelijk) ondernemerschap en deelnemers in de gemeenschappelijke regeling.

3.2 Park binnen de stedenring

De ontwikkelingen in de MRA zijn de aanjager voor verbeteringen en veranderingen in Spaarnwoude. Als onderdeel van de MRA groeit de stedenring als verzameling van toplocaties, met hoogwaardige woonmilieus en kennis als belangrijkste vestigingsfactoren. Het effect van de groei met meer inwoners, werknemers en toeristen, is dat er ook scherper gekozen is hoe Spaarnwoude zich ontwikkelt. De provincie en de MRA gaan uit van forse toename van de recreatiedruk op Spaarnwoude. In lijn met visies vanuit de MRA is de visie Spaarnwoude Park gericht op projecten in de periode 2020-2040, waarbij de meeste veranderingen zijn doorgevoerd of voorbereid in de periode 2020-2030.

De visie heeft daarom als doel om nieuwe beleidsrichtingen en accenten van de provincie en MRA op gebiedsniveau tot uitdrukking te brengen en om bestaande goede ideeën om te buigen naar een actiegericht kader. Inhoudelijk sluit de visie sterk aan op de **Visie groengebied Haarlem - Amsterdam** (2012) van de provincie Noord-Holland in coproductie met de gemeenten (zie hoofdstuk 2).

De visie geeft vorm aan het aantrekkelijker en beter inrichten van Spaarnwoude Park om de groei van recreanten in de MRA te helpen opvangen. Een gebied dat een natuurlijke combinatie biedt voor verblijven, recreëren en werken.

Uitvoeren = doen

Met de toenemende druk (wonen en bedrijvigheid) van de groeiende steden en de daarbij horende ruimteclaims is het steeds belangrijker om iedereen aan de voorkant te betrekken bij nieuwe initiatieven in het gebied. Vroegtijdig betrekken van inwoners en bedrijven is ook het fundament van de Omgevingswet.

Door iedereen aan de voorkant te betrekken zorgt het recreatieschap dat verschillende invalshoeken en ideeën in beeld zijn en waarmee in de uitwerking en besluitvorming rekening mee gehouden kan worden. Dit leidt tot met kennis verrijkt en gedragen plannen die uitwerking geven aan de visie en tot snellere en betere besluitvorming.

Het recreatieschap wil ook in de uitvoeringsfase samen met de stakeholders toewerken naar een goede balans tussen wonen, werken, recreëren en natuur. Door ruimte en activiteiten te bevorderen die natuurinclusieve waarden toevoegen aan de bestaande kwaliteiten. Concrete initiatieven van stakeholders of nieuwe partijen zal een groot deel van de uitvoering van de visie moeten dragen.

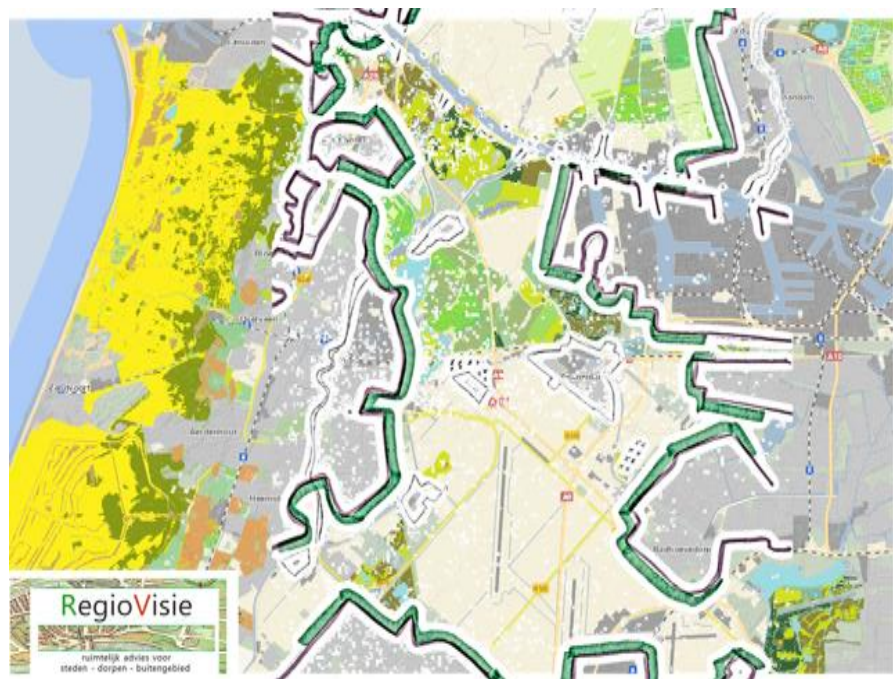
3.3 Door ontwikkelen vanuit bestaande kwaliteiten

Innovatief landschap

Veel bestaande kwaliteiten van het gebied vormen de basis voor nieuwe ontwikkelingen. Het Spaarnwoude recreatie- en natuurgebied van de toekomst bestaat voor een groot deel al. Het gebied wordt echter doorsneden (gecompartimenteerd) door grote infrastructuur. Pas als we de A9, provinciale wegen, het spoor en de kanalen denkbeeldig ondergeschikt maken, is de eenheid van het gebied te zien.

De schets hiernaast geeft de verbeelding van Spaarnwoude en ruimere omgeving als een groot centraal park, met stadsranden als overgang van stedelijk naar open landschap. Een gebied dat voor een groot deel van de inwoners in de westflank van de MRA op minder dan een half uur fietsen is gelegen, voor wie wil recreëren in de natuur en wil genieten van het landschap.

Een landschap dat vanuit de ontstaans-geschiedenis van het gebied, van het stroomdal van het Oer-IJ, de landaanwinningen en inpolderingen, via de Stelling van Amsterdam is toegegroeid naar het huidige agrarische en

recreatieve grondgebruik met bos, water en weiden. Het gebied is steeds geïnnoveerd om de stadbewoners te voorzien in hun behoeften, eerst voedsel en vanaf de jaren '50 vooral ontspanning.

Leggen we alle infrastructuur weer terug, dan zien we een gebied dat in enkele decennia doorkruist en versnipperd is geraakt, waarin bijzondere plekken verstopt of geïsoleerd zijn. De centrale ligging binnen de stedenring komt nog niet tot uitdrukking in bereikbaarheid en beleefbaarheid van het gebied en de diverse landschappen en activiteiten zijn onderling matig verbonden. Het gebied heeft diverse terreinen in een eigen sfeer en signatuur, dat gezamenlijk een sterker netwerk van groengebieden kan worden, als groot centraal park.

Veranderingen in gebruik en meer grote trekkers

Innovaties gaan door en behoeften veranderen. Ontspanning ontwikkelt zich door naar dag-, zakelijk- en verblijfstoerisme met meer grotere trekkers, bijvoorbeeld beschreven in de QuickScan Toerisme Amstelland-Meerlanden (november 2018). Hieruit blijkt dat recreatie en toerisme verschuiven naar een hogere frequentie, korter, actiever en met een eigentijds, onderscheidend aanbod. Een aanbod dat meer uitersten kent in luxe versus back-to-basic. Van extensieve gebieden voor openlucht-recreatie met bufferfunctie, is het denken over de recreatiegebieden gegroeid richting een multi-functionele nutsvoorziening, met meer aandacht voor onder andere gezondheid, klimaatregulering, houtproductie, natuurontwikkeling en biodiversiteit.

Deze verschuiving in aanbod is ook zichtbaar in Spaarnwoude en zal vragen om meer verbreding en diversiteit om aan te sluiten bij een vraag die straks vanuit drie miljoen stedenringbewoners zal komen. Attracties in het gebied kunnen beter met elkaar verbonden worden via fraaie en thematische routes die bestaande en nieuwe trekkers / attracties en gebiedskwaliteiten verbinden. In hoofdstuk 4 wordt verder ingegaan op trends en doelgroepen.

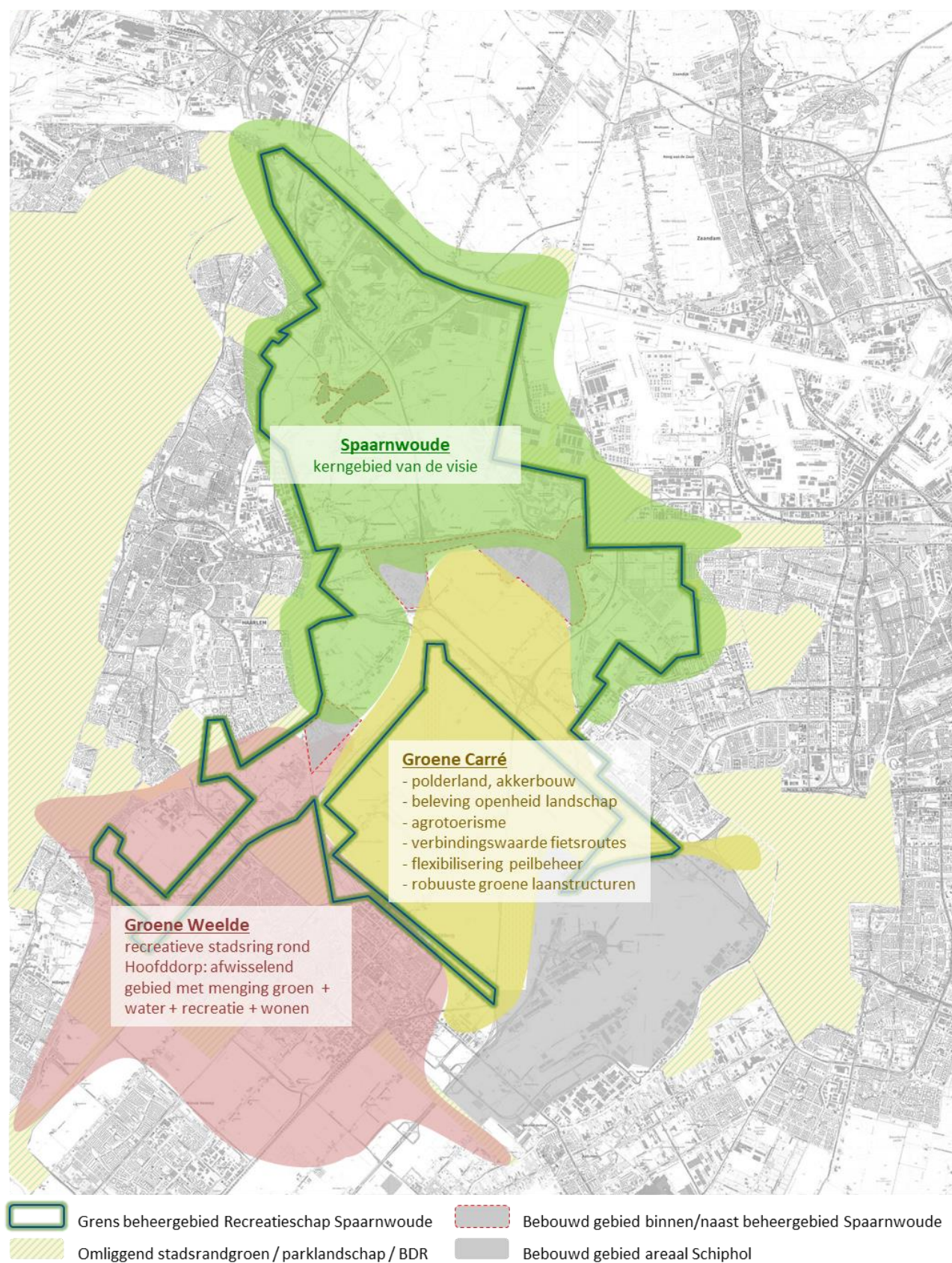
Transformaties en natuurinclusief recreëren

Spaarnwoude ontvangt jaarlijks tegen de zes miljoen bezoekers. En dat kan makkelijk groeien naar negen miljoen de komende twee decennia. Bezoekers die zich in het gebied kunnen 'opladen' met basisvoorzieningen (wandelen, fietsen, zwemmen) en ruime mogelijkheden voor actieve beleving van de groene ruimte en met diverse indoor en outdoor voorzieningen. In aansluiting op nieuwe en veranderende behoeften in sport, wellness, bedrijfsuitjes, evenementen, verblijf en cultuur, kunnen nieuwe voorzieningen goed ingepast worden in het landschap en omgeven door natuur. Natuurinclusief recreëren wordt daarbij de standaard, met afwisseling in druk en rustig, groen en open en ruimte voor wat minder aangeharkte, 'rauwe randen'.

3.4 Gebiedsidentiteit: zonering in drie hoofdgebieden

Grofweg zijn er drie hoofdgebieden binnen het beheergebied van recreatieschap Spaarnwoude met elk verschillende identiteiten en thema's, zie [kaart 5](#). De grenzen van de 3 hoofdgebieden zijn niet hard, maar geven verbanden aan van gebieden die een eenheid vormen of dat kunnen gaan vormen. De relatie tussen de drie gebieden is nu nog beperkt. In de overgangszones tussen de drie hoofdgebieden wordt vooral gericht op verbeteren of aanleggen van goede verbindingen voor fietsers. Hieronder worden de drie hoofdgebieden toegelicht.

Spaarnwoude Park - zonering in 3 hoofdgebieden

kaart 5

Groene Weelde

Voor het rood gekleurde gebied (waarvan het noordwestelijke deel uitmaakt van het beheergebied van het schap) zijn er diverse gebiedsthema's. Voor de groen-recreatieve delen is al vrij veel in gebruik en bestemd. Bij nieuwe ontwikkeling kunnen accenten komen die het gebied versterken en ook meer richten op de andere gebieden van Spaarnwoude Park. De belangrijkste rol van dit gebied is **stedelijk uitloopgebied** van Hoofddorp, Nieuw-Vennep en Vijfhuizen. Dit kan versterkt worden voor delen van Schalkwijk, Heemstede, Bennebroek en Hillegom. Afgestemde ontwikkeling en inrichting komen hier samen voor groen, buitensport, water en recreatie en deels ook woningbouw.

In feite markeert dit rood gekleurde gebied een ring van recreatieve uitloopgebieden rondom Hoofddorp, met afwisselend rust en drukte, openheid en bebossing en diverse kerngebieden als Haarlemmermeerse Bos, recreatieplas Toolenburg, Park Vijfhuizen, Groen Weelde en Park 21 (waar meer toeristische en recreatieve ontwikkeling mogelijk wordt gemaakt) en de recent ingerichte groengebieden Plesmanhoek en Buitenschot. De gemeente heeft nieuwe groen-recreatieve ontwikkellijnen vastgelegd in plannen, bijvoorbeeld voor Geniepark, visie Ringdijk en Ringvaart en Park 21. In het gebied Groene Weelde e.o. vindt ontwikkeling plaats van woonkavels in een meer of minder groen setting: Landgoed Wickevoort, Elzenhoven, Boseilanden en Enthoven.

Het schap richt zich voor Groene Weelde e.o. op basis van de visie Spaarnwoude Park op stimuleren van **versterking van entreegebieden, routes, natuurspeelplaatsen en versterken NNN** (mede als uitruil voor andere locaties). Daarnaast is de visie het kader om tot verdere afstemming te komen over de toeristisch-recreatieve ontwikkeling (programmering) van Park 21 met de zone langs het Noordzeekanaal.

Groene Carré

Voor het geel gekleurde gebied is een aantal kenmerken kaderstellend. In dit deel van de Haarlemmermeer zijn tientallen agrarische bedrijven actief, vooral in de akkerbouw. In dit gebied is weinig bebouwing en is openheid een belangrijke belevingswaarde. Het gebied herbergt het nodige asfalt (A9, A5, N205, N232 en startbanen), maar de open en agrarische sfeer voert de boventoon. Voor het recreatieschap is vooral de **verbindingswaarde** van het gebied van belang. De doorlopende fietsroutes naar andere groengebieden kan hier sterker worden gemaakt. Daarnaast richt het schap zich op versterken van het groene carré (groen raamwerk als een buffer rondom Schiphol en de Polderbaan) als robuuste groenstructuren en stimuleren van agrotourisme.

Op agrarische bedrijven In dit gebied komen belangrijke opgaven af. Op termijn zal vanuit het waterschap toegewerkt worden naar flexibilisering van het peilbeheer, enerzijds om waterfluctuaties te bufferen en anderzijds om tegendruk van zoute kwel te regelen. Dit vraagt om een geleidelijke koersverlegging in bijvoorbeeld andere teelten, vormen van natuurbeheer, aanleg zonneakkers en verbrede landbouw, waaronder agrotourisme. Deze koersverlegging gaat **buiten de scope van het schap** en zal via een eigen verandertraject (omgevingsvisie) tot stand kunnen komen.

Spaarnwoude

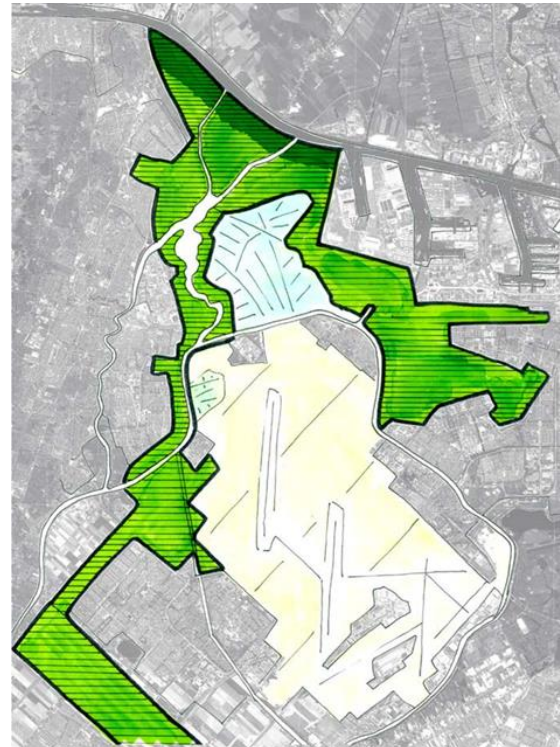
De grootste en belangrijkste opgaven zijn in het groen gekleurde gebied. Dit is het kerngebied van de visie. Hier komen belangen van vier gemeenten samen en ligt de grootste uitdaging om met voorstellen te komen in het kader van bereikbaarheid voor langzaam verkeer, auto en HOV (buitenpoorten en R-net), specificatie van NNN-waarden, zonering in deelgebieden, recreatieve expansie en aanhaking op omliggende groengebieden. Daarnaast zijn in dit gebied veel cultuurhistorische waarden die om een opwaardering 'vragen' en daarmee in sterke mate aangrijpingspunten vormen om de visie op te enten. In de volgende hoofdstukken is dit uitgewerkt.

3.5 Belangrijkste bestaande plannen en denkrichtingen als vertrekpunt

Voor het plangebied en onderdelen daarbinnen gelden meer dan 20 bestaande plannen, visies en handreikingen. Over het gebied is al veel uitgedacht en de meeste beleidsstukken zijn gericht op behoud en versterking, voortbordurend op hoe de situatie nu is. In gemeentelijke plannen is ruim aandacht voor behoud en bescherming van de ruimtelijke en toeristisch-recreatieve waarden van het gebied en op onderdelen op enige ontwikkeling.

De Metropoolregio Amsterdam en de Provincie Noord-Holland nodigen uit tot een gezamenlijke regionale visie en ontwikkelkoers en bieden daar veel handreikingen voor. Inhoudelijk sluit de visie sterk aan op de **Visie groengebied Haarlem - Amsterdam**¹ van de provincie Noord-Holland in coproductie met de gemeenten.

De hoofdlijnen uit deze plannen komen terug in de aangescherpte visie Spaarnwoude Park, aangevuld met nieuwe trends en ontwikkelingen (zie hoofdstuk 4) en verrijkt middels participatie. Daarbij is ook geput uit de opbrengst van de MRA-gebiedsateliers over landschap.

Kaart hoofdzonering uit Visie groengebied Haarlem - Amsterdam (2012)

De optelsom is dat Spaarnwoude Park beleidsmatig al **veel “steun in de rug”** heeft voor verbetering van landschap en natuur en ruimtelijke en toeristisch-recreatieve kwaliteiten. Omdat veel goede ideeën uit bestaande plannen zijn blijven liggen, is tegelijk de conclusie dat de visie meer gestoeld moet zijn op uitvoering en (letterlijk) verbinden van de bestaande deelgebieden. Ook is het nodig meer in te spelen op gevolgen van de toenemende bevolking, nieuwe trends, actualisatie van belangen natuur (NNN) en waterbeheer en mogelijk een wat uitdagende kijk om delen van het gebied naar een hoger en robuuster plan te tillen.

De visie Spaarnwoude Park is vooral bedoeld als strategisch uitvoeringskader, de urgentie biedend om meer dan voorheen de stap te maken van denken naar doen. Een pragmatische werkwijze om met elkaar als actie-eigenaren van en in het park een toekomstbestendig recreatief gebied te realiseren dat niet ‘buiten de stad’ ligt, maar binnen de stedenring, natuurinclusief actief is en fungeert als een modern groen netwerk.

In een losse bijlage is een samenvatting beschikbaar van de bestaande plannen waarvan gebruik is gemaakt. De plannen beschrijven gewenste ontwikkeling uit ruimtelijk, economisch en/of toeristisch recreatief opzicht, over bereikbaarheid en energietransitie en over de ontwikkeling van landschap en groen-ecologie. Deze dienen als ‘beleidsfundament’ voor de visie.

¹ Belangrijke kenmerken van Spaarnwoude (historie, ondergrond, landschapstypering, Stelling van Amsterdam en opbouw van het gebied) zijn uitvoerig in de Visie groengebied Haarlem - Amsterdam beschreven. Om herhalingen te voorkomen wordt daar naar verwezen.

3.6 Brede blik

Recreatiegebieden zijn kwetsbaar voor druk van andere functies. Infrastructuur, hoogspanningsleidingen, economische uitbreidingen (haven, bedrijfspanden, kassen) werden en worden relatief makkelijk aangelegd in de groene omgeving. Ook rondom Spaarnwoude is er druk op nu nog open en groene gebieden. Er gelden diverse bebouwingsreserveringen (op basis van geldende bestemmingsplannen) en mogelijke projecties voor verstedelijking op basis van visies. Deze plannen leiden tot afname van het areaal buitengebied. De meeste bouwopgaven worden echter mogelijk gemaakt door binnenstedelijke verdichtingen.

Door die verdichtingen neemt het belang van behoud van groen en landschap buiten de stad toe. De beschikbaarheid van schone, veilige en aantrekkelijke groengebieden om steden - in combinaties van recreatie en natuur - wordt toenemend verlangd. De beleving van rust, openheid en openlucht-activiteiten, in een duurzame leefomgeving rondom steden, is speerpunt in het vestigingsbeleid voor (nieuwe) inwoners in de MRA. Groen-recreatieve gebieden zoals Spaarnwoude zijn om die reden niet langer stiefkindje, maar een volwaardige speler in de ontwikkeling van de MRA en besluitvorming op het gebied van verstedelijking, economie en infrastructuur. Om die reden is in de visie Spaarnwoude Park veiligstellen van open landschappen centraal gezet, omdat dit een niet te vervangen gebieds- en belevingswaarde is.

Uitsnede plan capaciteit.nl: voorbeeld Amsterdam West overzicht binnenstedelijke verdichtingslocaties. Door binnenstedelijke verdichtingen neemt het belang van behoud van groen en landschap buiten de stad toe.

De omvang en potentie van de groene zone tussen de stedenring noopt tot een visie op het geheel, verder dan alleen eigendoms- of beheergrenzen van verschillende gebiedspartijen. Het schap heeft als grote gebiedspartij met deze visie het initiatief genomen breder te kijken en stemt haar beheergebied af op de groene omgeving van de gehele zone, toegewerkt naar een integraal beeld. Door (letterlijk) verbinding te leggen met alle groengebieden in de stedenring, wordt het voor de recreant een doorlopende structuur, die niet 'versnipperd' is door de willekeur van beheergrenzen en infrastructuur.

Aansluitend op de twee punten hierboven is afstemming in programmering en spreiding van recreatiefuncties belangrijk. Het maakt het totaal aan groengebieden rijker en beter en levert voor de MRA-recreant een helder palet aan mogelijkheden. De recreatiegebieden dienen hetzelfde hoofddoel en zijn er voor dezelfde MRA-consument. Wat de gebieden altijd gemeen zullen hebben is het bieden van ontspanning, groen en rust aan de regiobewoners en zijn bezoekers. Wat de gebieden verschillend maakt is de identiteit en het eigen speciale aanbod aan mogelijkheden. 'Interne' concurrentie (vissen in dezelfde vijver) tussen de groengebieden in bijzondere toeristisch-recreatieve functies is niet wenselijk. Om die reden dient de visie ook om tot verdere afstemming te komen over de toeristisch-recreatieve ontwikkeling van Park 21 met Spaarnwoude.

4. TRENDS EN ONTWIKKELINGEN

De ontwikkeling van Spaarnwoude Park sluit aan op verschillende trends en maatschappelijke ontwikkelingen. De in de vorige paragraaf aangehaalde verstedelijking van de MRA is een van de belangrijkste invloeden. Daarnaast wordt (als randvoorwaarde in het nieuwe omgevingsbeleid) meer dan voorheen toegewerkt naar een schone, gezonde, veilige en duurzame leefomgeving. De ontwikkeling van Spaarnwoude Park wordt meer geënt op natuurontwikkeling, landschapsbeleving, gezondheid en mogelijkheden voor vrije tijd en (buiten)sport.

4.1 Recreatiemonitor en bezoekersonderzoek

<i>Oppervlakte</i>	<i>3.515 hectare werkgebied, 2.216 hectare beheergebied en 163 hectare water</i>
<i>Aantal bezoeken</i>	<i>5.823.000 (2017)</i>
<i>Specifieke voorzieningen</i>	<i>Onder meer boerderij Zorgvrij, golfbanen, skibaan, verblijfsrecreatie, maneges, klimwand, evenementen</i>

Spaarnwoude trekt jaarlijks meer dan 5 miljoen bezoekers (jaarlijkse recreatiemonitor Recreatie Noord-Holland). In vergelijking met andere gebieden is Spaarnwoude een 'middenmotor'. Dat geldt voor zowel het aantal bezoekers als de waardering. Gemiddeld genomen krijgen de recreatiegebieden in Spaarnwoude een 7,3 (bezoekersonderzoek natuur- en recreatiegebieden Noord-Holland, nbtc-nipo 2016). Deze waardering is lager dan gemiddeld voor vergelijkbare recreatiegebieden. Binnen Spaarnwoude scoort Oostenbroek/Buitenhuizen (7,8) als hoogste en de Veerplas als laagst (6,7).

Bezoekersonderzoek natuur- en recreatiegebieden Noord-Holland (nbtc-nipo 2016)

In de nabije omgeving zijn diverse concurrerende alternatieven: strand, Kennemerduinen, Waterleiding-duinen en Amsterdamse Bos trekken meer bezoekers. Voor mensen uit Haarlem staan de deelgebieden Veerplas, Oostenbroek en Westbroekplas in de top 10 van meest bezochte recreatiegebieden. Voor Haarlemmermeer staat de Groene Weelde in de top 10. Bij Amsterdammers ontbreekt Spaarnwoude in de top 10.

Pluspunten

Spaarnwoude trekt in eerste instantie vooral mensen, omdat het dichtbij is, om 'buiten een frisse neus' te halen of te 'genieten van natuur'. Wandelen, fietsen en horeca bezoeken zijn de populairste activiteiten. Meer dan de helft (56%) komt met de auto.

Ontwikkelpunten

- Meer 'echte' natuur en afwisseling in paden;
- Meer bankjes en speelplekken voor kinderen
- Minder zwerfvuil en verwijderen ganzen- of hondenpoep rond zwemplassen

4.2 Trends en doelgroepen toerisme en recreatie

Vanuit de samenleving is behoefte aan (meer) keuzes in de wijze waarop vrije tijd en (buiten)sport kunnen worden beleefd. Door de uitgestrektheid van Spaarnwoude Park en de variatie in landschappen kan aan die behoefte vrij makkelijk gehoor worden gegeven, mits geïnvesteerd wordt in locaties en routes. Enerzijds gaat het om basisvoorzieningen zoals een goed stelsel van (gescheiden) paden voor fietsers en wandelaars, voor zowel lange routes als ommetjes vanuit de omliggende wijken. Anderzijds is er ruimte is er voor meer en gevarieerde recreatie-extensieve ontspanning in de openlucht, intensieve en uitdagende belevenissen en veel sport en spel. Deze verbreding en variatie wordt door consumenten ook toenemend gezocht in mogelijkheden en combinatie met allerlei

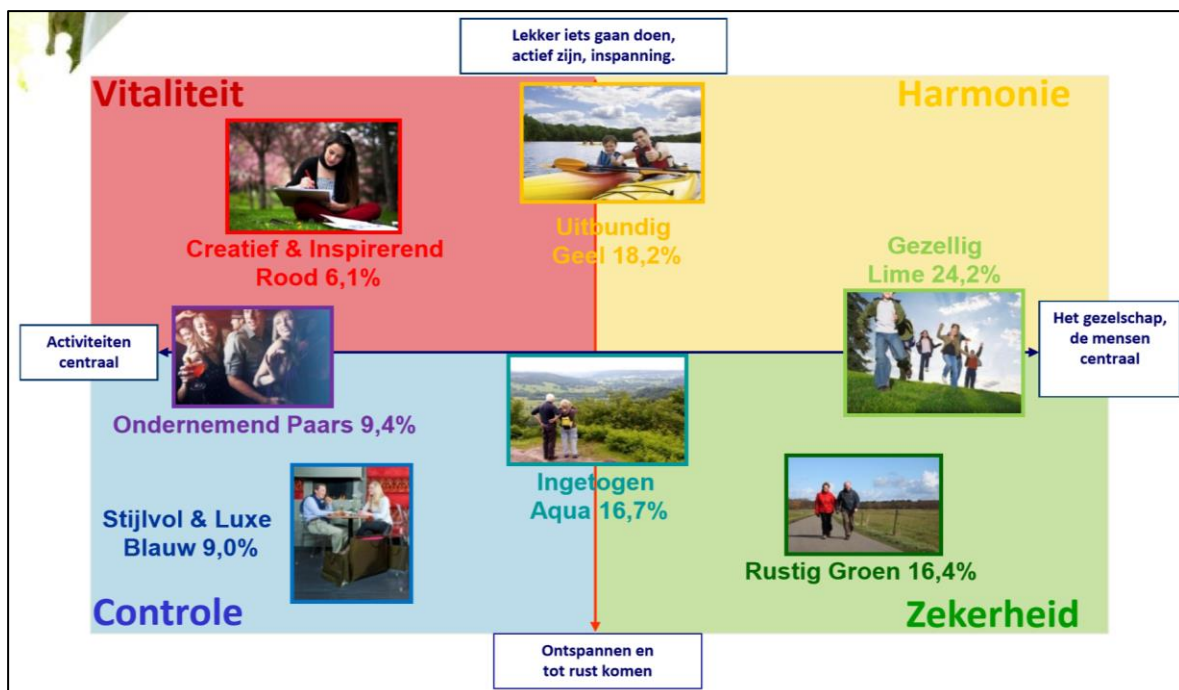
vormen van verblijfsarrangementen, met (meer) keuze in type overnachtingsmogelijkheden. Hierbij is meer samenspel nodig tussen overheid (basisinfrastructuur recreatie) en ruimte voor vrijetijdsmarkt: ondernemerschap in beleving en activiteiten.

De sport- en recreatiemogelijkheden in Spaarnwoude zijn gericht op allerlei doelgroepen. Er is niet een specifieke hoofdgroep en het aanbod is redelijk vast omlijnd. Bij de verdere ontwikkeling zijn keuzes nodig op wie Spaarnwoude zich (extra) wil richten. De huidige technologische trends maken het mogelijk meer 'grip' te krijgen op consumenten en voorspelbaarheid van hun behoeften. Daarbij zal het deels ook gaan om flexibele concepten toe te laten, deze kunnen opkomen en weer verdwijnen afhankelijk van de behoeften van recreanten en toeristen.

Vanuit bovengenoemde onderzoeken is een aantal trends in toerisme en recreatie van belang bij de verdere uitwerkingen voor Spaarnwoude Park. Horeca is een groeimarkt. Daarbij komt meer nadruk op onderscheidende concepten en nieuwe vormen van beleving om de kans op herhaalbezoeken te vergroten. Interactie via social media neemt toe en dagrecreatie met een multimediaal en interactief karakter trekt meer bezoekers. Voorbeelden van technologische trends zijn apps gericht op beleving, service, betaalapplicaties, directe informatie gerelateerd aan de locatie waar de consument zich op dat moment bevindt, meer persoonlijk aanbod en marketing via 'storytelling'.

De groei van het aantal buitenlandse toeristen leidt tot toenemende vraag naar overnachtingsmogelijkheden en attracties/activiteiten, met name in regio Groot Amsterdam. Daarnaast zijn 65-plussers een steeds belangrijkere doelgroep vanwege meer tijd en geld. Onderdeel daarvan is de opkomst van multi-generatie dagjes uit. In het aanbod integreren retail, dag attracties en horeca meer, net als dag- en verblijfsrecreatie.

Andere horecatrends zijn all-day-dining, overdag werklocatie / avond een club, hotels als hoofdbestemming, puur en flexitarisch (meer aandacht voor dierenwelzijn, duurzame en lokale productie en vaker vegetarisch). Al jaren is een toename wellness-sector (betaalbare luxe) een trend, net als interesse voor gezonde leefstijl, gezonde voeding en voldoende beweging. In de waterrecreatiesector zit mogelijk groei gericht op jongeren (bijv. suppen en zeilen).

Doelgroepen & leefstijlen

De recreatiemonitor gaat uit van zeven beleavingswerelden (doelgroepen), zoals op de vorige bladzijde is verbeeld (de percentages zijn landelijke gemiddelden).

Spaarnwoude heeft een divers aanbod met enkele regionale en internationale trekkers. Maar bovenal heeft Spaarnwoude een functie voor bewoners van de omliggende gemeenten. Op basis van een analyse van leefstijlen van de lokale bezoeker, blijkt dat de meest voorkomende groepen zijn:

- ingetogen 'aqua' (brede interesse, engagement, ruimdenkend; kunst, cultuur, wandelen/fietsen);
- gezellig 'lime' (even lekker weg met elkaar; samen zijn, gezelligheid, sportieve ontspanning);
- uitbundig 'geel' (samen actief bezig zijn, uitgaan, genieten, lekker eten).

Gemeente	Leefstijl gehele gemeente	Activiteiten	Leefstijl aanpalende woonbuurten	Activiteiten
Amsterdam	creatief rood ondernemend paars ingetogen aqua	cultuur, muziek, terras, watersport	gezellig lime (nieuw- west) uitbundig geel (Westpoort)	slow recreatie (wandelen, fietsen) winkelen, attractie bezoeken, sport kijken
Haarlem	ingetogen aqua ondernemend paars	cultuur, sporten	gezellig lime (Haarlem- noord, Spaarndam)	slow recreatie (wandelen, fietsen) winkelen, attractie bezoeken, sport kijken
IJmond	gezellig lime rustig groen	gezelschap staat centraal slow recreatie (wandelen, fietsen), winkelen, attractie bezoeken, sport kijken	gezellig lime (IJmuiden) ingetogen aqua (Santpoort, Velsen- zuid, Driehuis) uitbundig geel (Velsbroek)	slow recreatie (wandelen, fietsen) winkelen, attractie bezoeken, sport kijken
Haarlemmer- meer	ingetogen aqua stijlvol en luxe blauw ondernemend paars	cultuur, natuur uitgaan muziek	uitbundig geel	

4.3 Nieuwe ruimtevragers

Er zijn ook nieuwe ruimtevragers. Dat zijn trends die tot voor kort geen of beperkt uitgangspunt waren bij gebiedsontwikkelingen en in Spaarnwoude Park geen rechtstreeks verband hadden met de oorsprong als recreatiegebied. Het gaat bijvoorbeeld om ruimte voor duurzaamheid en circulariteit, klimaatregulering, landbouw dichtbij en om meer nadruk op houtproductie, natuurontwikkeling en biodiversiteit. Spaarnwoude treedt graag op als proeftuin voor deze (maatschappelijke) opgaven. Mogelijk dat een aantal gronden in agrarisch gebruik geleidelijk worden omgezet naar landbouwinclusieve natuurgebieden.

Duurzaamheid

Met duurzaamheid wordt hier bedoeld op de bijdrage van gebieden aan energietransitie en klimaatadaptatie (w.o. waterberging) en circulaire ontwikkeling. Binnen elk gebied in Nederland zal bepaald moeten worden of het een functie kan krijgen in de actuele opgaven voor een duurzame samenleving. Dit vraagt letterlijk om ruimte en om selectie bij ondernemersplannen en eventuele financiële instrumenten.

Bij de provincie en gemeenten ligt het initiatief om beleid voor energieopwekking te formuleren, bijvoorbeeld het aanwijzen van locaties voor zonneakkers, geothermie en energieopslag. De overheden zullen dit afwegen ten opzichte van landschapsambities (openheid) en recreatie- en

natuurwaarden. De overheden in Noord-Holland Zuid werken samen aan de opstelling van een **Regionale Energie Strategie** (in deelregio's). De RES is een uitwerking van de opgaven 'duurzame elektriciteit opwek' en 'aardgasvrij maken van de gebouwde omgeving' uit het Klimaatakkoord en worden in de periode 2019-2021 opgesteld.

Het recreatieschap kan op lokale schaal een bijdrage leveren door gebieden geschikt te maken voor waterberging voor piekopvang, door de aanleg (herstel) van laagveen en bospercelen (CO2-reductie) en stimuleren van duurzame en circulaire landbouw.

Inclusieve samenleving

Bijdragen aan een inclusieve samenleving vraagt om eventuele aanpassingen in bedrijfsvoering van ondernemers in het gebied en afspraken over bijvoorbeeld sociale bijdragen (creëren van werkgelegenheid voor mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt). Ook vernieuwende convenanten over rentmeesterschap en 'community values' (met de gemeenschap op te stellen waarden die gezamenlijk nagestreefd worden) passen in dit kader. Bij ondernemers kunnen bijvoorbeeld terreinen ingericht worden voor algemeen gebruik gericht op dagbesteding, herstel van ziekte, leren tuinieren (moestuinen) e.d.

Verduurzaming landbouw

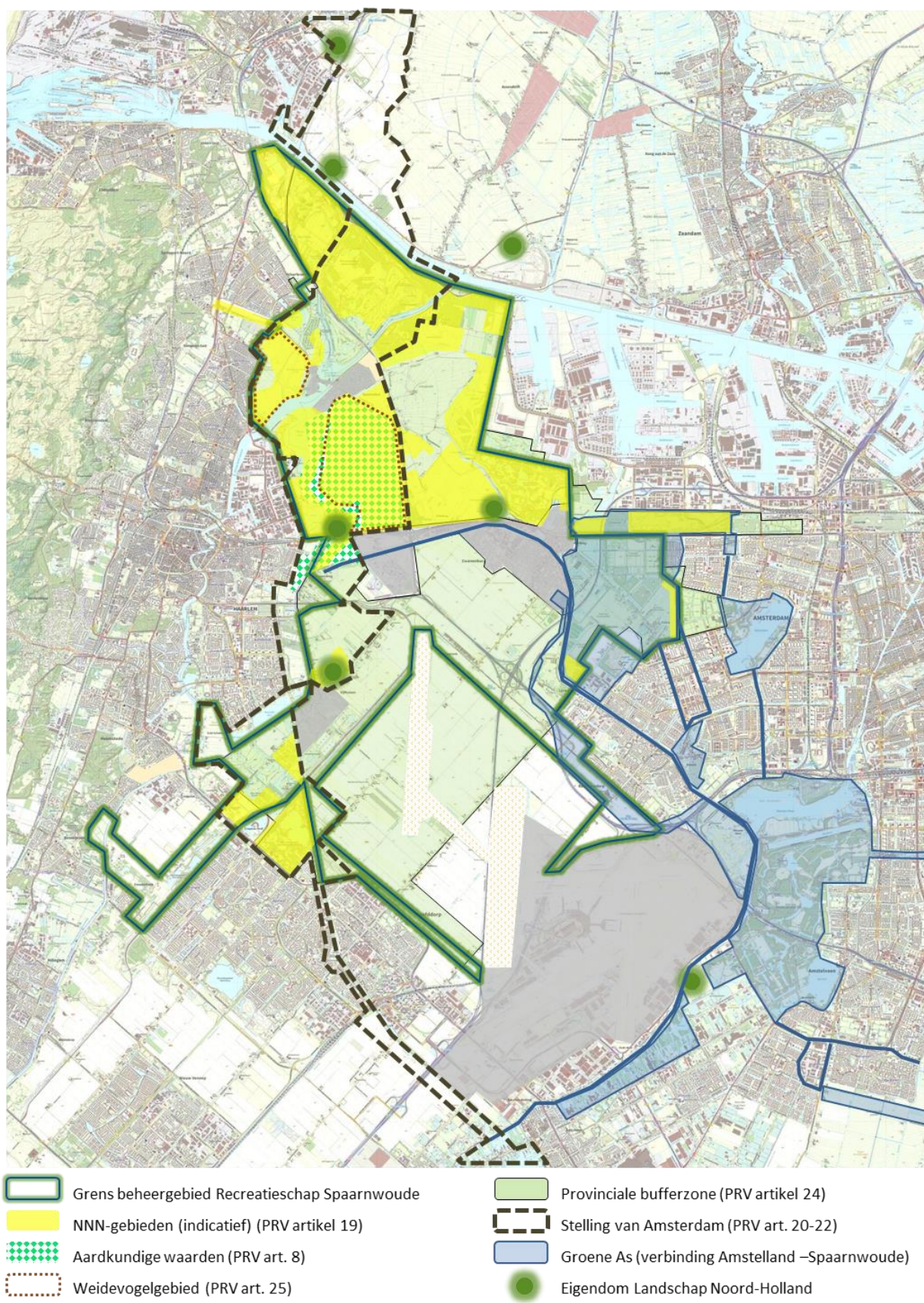
Landbouw in Spaarnwoude park verduurzaamt. Natuur inclusief en biologisch boeren voor de lokale markt is de richting die we inslaan. Dit is niet alleen de consumentenbehoefte maar wordt ook ingegeven door natuurdoelen (NNN) en waterdoelen (tegengaan verzilting). Samen met de boeren wordt onderzocht met welke producten (ook niet agrarisch) en met welke verbreding (bv agrarisch natuurbeheer en samenwerking lokale markt) de landbouw in het gebied ook in de toekomst economisch rendabel kan blijven. Spaarnwoude Park kan toegroeien naar een samenwerkingsverband van (agrarische) ondernemers waarin de stedenring hoofdafnemer wordt van in Spaarnwoude geproduceerde voeding. Dit kan een bijdrage leveren aan de waarde van het merk Spaarnwoude.

Ecologische variatie

Spaarnwoude is – als uitwerking van het 'beleid voor behoud van landschappelijke openheid (bufferzones) tussen de steden' (1958) - in de jaren '70 ontwikkeld als recreatiegebied. Diverse voorzieningen voor openluchtrecreatie werden aangelegd binnen een parkachtig decor met onder andere bosschages en oeverzones. Met de ontwikkeling ervan zijn ook de natuurwaarden van het gebied gegroeid. Met de status als onderdeel van het NNN en de groeiende behoefte aan natuur in en om de stad groeit ook het belang van een gedegen zonerings- en natuurbeheerplan, waarbij natuur ook meer als recreatief product (beleven van natuur, rust en ruimte) geldt, naast en als tegenhanger van de intensievere recreatievormen. Waar ruimte is om biodiversiteit en ecologische waarden te verhogen doen we dat waarbij we vanzelfsprekend nadrukkelijk oog houden voor de (recreatieve) gebruikskwaliteit. Dat vertaalt zich OOK in bescherming van ontstane intrinsieke natuurwaarden, met meer nadruk op beeldkwaliteit (esthetische waarde) en een betere afweging in medegebruik (recreatieve waarde van natuur).

De (potentiele) gradatie in biodiversiteit vormt nog beperkt een leidraad voor ontwikkeling. De borging van het NNN dient er toe beter te gaan afspreken welke natuurwaarden in Spaarnwoude gelden of kunnen uitgroeien. In de visie is meer nadruk op ecologische variatie en een duidelijker onderscheid waar de groenvoorziening inmiddels (of potentieel) intrinsieke natuurwaarden heeft, waar groen een parkfunctie heeft (beeldkwaliteit / esthetische waarde) en waar het ten dienste staat van het recreatieve gebruik. De provincie heeft daarvoor als vertrekpunt een beschrijving opgesteld van wezenlijke kenmerken en waarden (zie hoofdstuk 5).

Natuur- en landschapswaarden en zoneringen binnen en rond Spaarnwoude (grenzen indicatief)

kaart 6

5. TOELICHTING OP ONTWIKKELING NATUUR, LANDSCHAP EN CULTUURHISTORIE

5.1 Oorspronkelijke gebiedsfunctie (openluchtrecreatie) en toegenomen belang (natuur)

In het vorige hoofdstuk is aangemerkt voor Spaarnwoude Park tot een uitwerking te komen op welke plekken recreatie en natuur meer kunnen samengaan en waar deze strikter gescheiden worden. De oorspronkelijke gebiedsfunctie (openluchtrecreatie) en het toegenomen belang (natuur) worden per 'kamer van activiteit' gelegd naast de (nieuwe) behoeften van recreanten en bestaande belangen van ondernemers en bewoners. Door per deelgebied te bepalen wat leidend is en welke maatregelen ingezet worden om de gebiedswaarde te verhogen, ontstaat een zonering. Daarmee wordt ook duidelijk per deelgebied wat de bewegingsruimte voor verandering is en waar (voorlopig) geen of weinig verandering komt of nodig is.

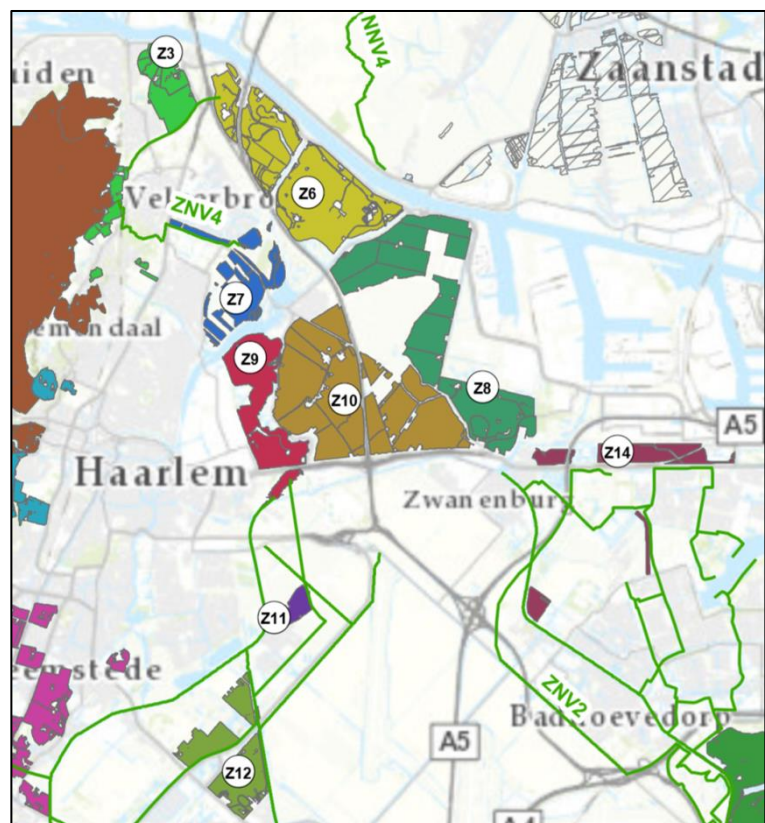
5.2 Uitwerking van Natuurnetwerk Nederland

Kwalitatieve verbeteringen en areaaluitbreiding

Voor de ontwikkelrichting van Spaarnwoude Park is een van de belangrijkste kaders het Natuurnetwerk Nederland (NNN), met onderliggende wezenlijke kenmerken en waarden (WKW), zoals begin 2019 vastgesteld in de Provinciale Ruimtelijke Verordening (art 19, zie kaart hiernaast).

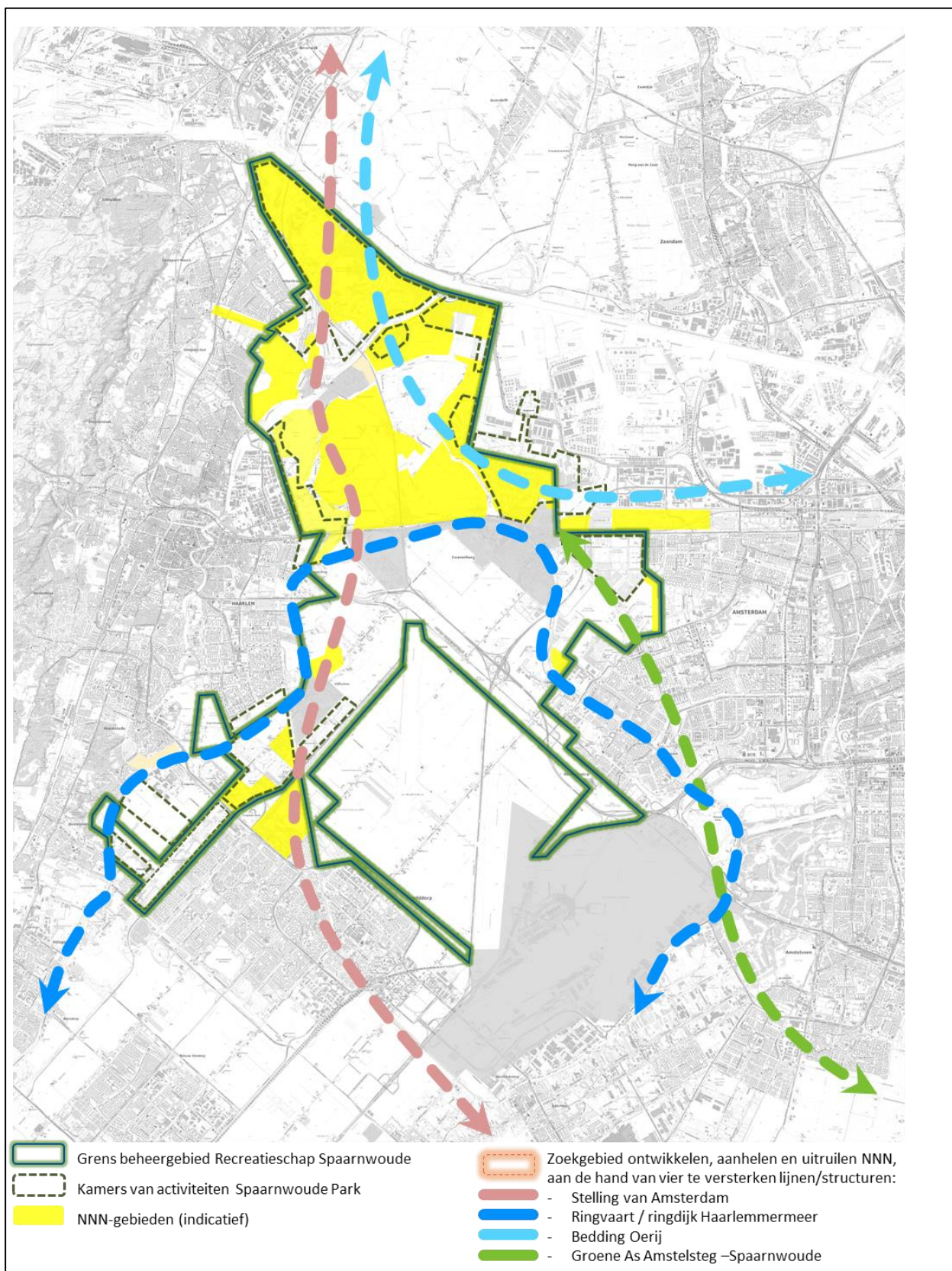
Het schap neemt de daarin voorgestelde zonering als uitgangspunt en wil toewerken naar een kwalitatieve en kwantitatieve doorgroei en verbetering. Dat wil het schap uitvoeren door zowel een deel van de natuurgebieden naar een hoger ecologisch plan te tillen, als het totale areaal natuurgebieden uit te breiden.

De kwalitatieve verbeteringen hebben als oogmerk meer biodiversiteit en natuurwaarde te creëren, met accent op de veranderende biotoop (vernatting, verzilting) en op gebiedspotenties. In sommige deelgebieden kan de ecologische kwaliteit daardoor anders worden, met als beginsel dat de WKW er per saldo op vooruitgaan.

NNN-gebieden van belang voor Spaarnwoude:

- Z6 Oosterbroek & Buitenhuisen
- Z7 Westbroekplas, Hekslootplas
- Z8 Houtrakpolder
- Z9 Schoteroog, Liede, Mooie Nel, Waarderpolder/Veerpolder
- Z10 Dijkland (veenweidegebied)
- Z11 Eendenkooi Vijfhuizen
- Z12 Haarlemmermeersebos en Groene Weelde
- Z14 Amsterdam West
- ZNV natuurverbinding Haarlemmermeer e.o. (ZNV1), Zuid-Kennemerland - Spaarnwoude (ZNV4) en Amsterdam West (ZNV2)

Kaart 7: vier dragers als zoekgebied voor ontwikkelen, aanhelen en uitruilen van NNN (grenzen indicatief)

De uitbreidingen zullen op diverse niveaus qua ecologische kwaliteit plaatsvinden, afhankelijk van het gebied, en vooral gericht op het verbinden van losse delen of bestaande gebieden meer robuust maken.

Tezamen leidt dit tot een beter, afwisselender en sterker NNN en het zorgt tevens voor enige uitruil van NNN-gebied waar zogenaamde kavelpaspoorten worden ingepast. Kavelpaspoorten maken bouw en/of gebruiksentwikkelingen mogelijk, welke per saldo gepaard zullen gaan met een uitruil en zo mogelijk versterking van de WKW of vergroting van het areaal NNN. Het principe van kavelpaspoorten en wijze van zorgvuldige landschappelijke verweving daarvan, is in hoofdstuk 6 toegelicht.

De WKW zijn beschrijvingen van te beschermen waarden van natuurgebieden binnen het NNN. De provincie stelt de beschrijvingen op waarmee gemeenten ontwikkelingen en activiteiten in het NNN kunnen beoordelen. Gemeenten leggen in bestemmingsplannen vast op welke wijze zij het NNN zal beschermen. Zij kunnen de NNN bestemmen als natuur, maar kunnen dit aanvullen met een recreatieve of landbouw-doelstelling. Criteria zijn daarbij de wkW, oppervlakte en samenhang van de natuurgebieden. De provincie gaat uit van zowel de aanwezige actuele als potentiële natuurwaarden, rekening houdend met abiotische en ruimtelijke condities.

Op **kaart 6** zijn de huidige provinciale beschermingsregimes weergegeven. De provincie werkt aan een actualisatie van de Omgevingsverordening. Ter bescherming van erfgoed, natuur en landschap gelden straks drie beschermingsregimes:

- Bijzonder Erfgoed (erfgoederen van uitzonderlijke universele waarden), UNESCO-werelderfgoed
- Bijzondere Natuur, beschermd in Natuur Netwerk Nederland: NNN en Natura 2000
- Bijzonder Landschap, beschermd in Bijzonder provinciaal landschap (BPL)

Het BPL dient voor behoud en ontwikkeling van gebieden in Noord-Holland die landschappelijk en cultuurhistorisch van bijzondere waarde zijn en gaat uit van de beschrijving van de kernkwaliteiten van een gebied. Het uitgangspunt is dat ontwikkelingen en beheer moeten passen bij de waarden, de karakteristiek en het draagvermogen van het landschap. Binnen dit nieuwe regime gaan de huidige regimes op van Bufferzones, Weidevogelgebieden, Aardkunde, Stilte en Erfgoed.

Mogelijkheden in uitruil

De situaties waarin uitruil wordt voorgestaan zullen onderbouwd worden en direct gelinkt zijn aan een plan waar en hoe vervangende NNN-waarden worden ontwikkeld. Daarbij kunnen vervanging of verbetering van kwaliteit en kwantiteit op één plek plaatsvinden of gesplitst:

- indien vervanging van kwaliteit en kwantiteit op één plek plaatsvindt wordt er een even groot areaal aan het NNN toegevoegd, waarbij op diezelfde locatie de natuurwaarden verbeteren;
- indien kwaliteit en kwantiteit worden gesplitst, zal in een NNN-gebied met potentiële natuurwaarden geïnvesteerd worden in verhoging van de ecologische kwaliteit. De areaal-verevening kan in een ander gebied, bijvoorbeeld door het aanhelen van een weidevogelgebied of een versnipperd bosgroen, waardoor die gebieden meer samenhang krijgen en robuuster worden en het leefgebied van flora en fauna ter plekke wordt vergroot.

Mogelijk lopen ontwikkeling van kavelpaspoorten en uitruil niet synchroon. Het schap onderzoekt een aantal opties om natuurontwikkeling of uitbreiding reeds vooraf te starten, en daarmee in overleg met de provincie een compensatiereserve op te bouwen. In de op te stellen omgevingsplannen zal de nieuwe (dubbel)bestemming natuur worden opgenomen, zodat er ook een publiekrechtelijk instrument is om de uitruil en compensatie te borgen. Deze methodiek zal goed gecoördineerd moeten worden.

Natuurontwikkeling in open veenweide, historische lijnen en natuurverbindingen

Als leidraad voor uitbreidingen en nieuwe natuurkwaliteiten (als uitruil van NNN) wordt ten eerste gekoerst op **aanhelen van openheid en verbondenheid in de veenweidegebieden**. De begrenzing van het NNN kent nog een aantal kansen voor aanheling met nu nog onbeschermde, waardevolle open veenweidegebieden. Door die gebieden ook onder het NNN-stelsel te borgen, blijft het huidige landschap als één geheel en onderling verbonden. Het recreatieschap ziet binnen haar beheergebied o.a. kansen in de Hekslootpolder, Verenigde Binnenpolders, Inlaagpolder en Uiterdijken.

Daarnaast wordt toegewerkt naar ontwikkelingen van en samenhang in natuurwaarden in vier belangrijke dragers van het gebied: Stelling van Amsterdam, stroomdal Oer-IJ, Ringvaart/Ringdijk en op (natte) natuurverbindingen (zie ook kaart 7 en kaart 8):

1. Samenhangende structuur Stelling van Amsterdam versterken

Door Spaarnwoude Park loopt een aanzienlijk deel van de Stelling van Amsterdam. Voor het aanhelen en ontwikkelen van deze linie zijn diverse opties, waaronder landschappelijke en ecologische natuurwaarden versterken. Kenmerkend voor de Stelling zijn de natte voet aan de buitenzijde van de liniedijk en een bomerij aan de binnenzijde van de Stelling. Door deze landschappelijk elementen consequent voort te zetten en waar nodig toe te voegen of versterken, wordt het beeld van de Stelling als samenhangende structuur versterkt. Natuurontwikkeling kan bijvoorbeeld ook in de vorm van natte, laagopgaande natuur in de schootscirkels.

2. Ringvaart/Ringdijk

De Ringvaart en Ringdijk rondom de Haarlemmermeer worden onderdeel van het provinciaal beschermingsregime Bijzonder provinciaal landschap. Het grootste deel van de ringvaart maakt deel uit van natuurverbindingen uit het NNN. De vaart en dijk zijn dragers voor de verdere ontwikkeling van natuur, landschap en recreatie

3. Stroomdal Oer-IJ zichtbaar maken

Het schap wil onderzoeken of het voormalig stroomdal van het Oer-IJ zichtbaar gemaakt kan worden. Ook daarin kunnen natuurwaarden gecreëerd of omgevormd worden die passen in de gebiedseigenschappen van een open, wat lager gelegen geul (het omringende landschap van droogmakerijen is 0,5 tot 0,8 meter hoger). Staatbosbeheer heeft al een plan voor vernatting voor een deel van het Oer-IJ in de Houtrak.

4. Groene As en natuurverbindingen

De aangewezen overwegend natte natuurverbindingen door het gebied Spaarnwoude worden verder versterkt. Het gaat om de verdere ontwikkeling van de Groene AS, de verbindingszone tussen Amstelland en Spaarnwoude, samen met van de in het NNN benoemde natuurverbindingen: Haarlemmermeer en omgeving (ZNV1), Zuid-Kennemerland - Spaarnwoude (ZNV4) en Amsterdam West (ZNV2).

5.3 Veiligstellen en opwaarderen landschappelijke openheid

De visie Spaarnwoude Park is mede van belang om de beleving van landschappelijke openheid en ruimte in het gebied onder de aandacht te houden en beter te verankeren in omgevingsplannen. De laatste decennia is daar veel inbreuk op gepleegd door (toen belangrijke) modernisering en uitbreidingen voor woningbouw, bedrijventerreinen en (snel)wegen. Er verschijnen steeds meer visies en rapporten die de beleving van het Hollandse landschap veel meer centraal stellen (zie hoofdstuk 2 en bijbehorende bijlage).

Om die reden is in de visie Spaarnwoude Park het veiligstellen van landschappelijke openheid (weidsheid, geen verdere verdichting met bebouwing of bosschages) op één gezet, omdat dit een niet te vervangen gebieds- en belevingswaarde is. Het schap wil landschappelijke eenheden opwaarderen en ordening aanbrengen in de beleving van openheid en bescherming tegen inbreuken op openheid. Doorsneden landschappen worden weer verbonden met fietsbruggen en zichtlijnen. Daarnaast wil het schap dat er zorg komt voor de (beeld)kwaliteit van de randen van open gebieden en stadsrandzones als landschapszones in te richten. In dat verband is het recreatieschap geen voorstander van verschuiven van stedelijke functies in het landschap. Veel stadsrandzones zijn nu nog rommelige zones, door ontstane of daarheen verplaatste semi-groen functies.

De geschiedenis en eigenschappen van de veenweidegebieden zijn anders dan de landschappen van inpoldering en landaanwinning. Dit kan bij verdere uitwerkingen leiden tot een andere aanpak van en visie op openheid.

Daarnaast komt voor (open) gebieden een belangrijk nieuw vraagstuk aan de orde: **vernatting**. Op termijn zal vanuit het waterschap toegewerkt worden naar flexibilisering van het peilbeheer, enerzijds om waterfluctuaties te bufferen en anderzijds om tegendruk van zoute kwel te regelen (Haarlemmermeerpolders) en uitstoot broeikasgassen tegen te gaan (veenweidegebied). Vooral in het veenweidegebied kan dat leiden tot transformatie van delen van het gebied: vernatting leidt tot een ander beeld.

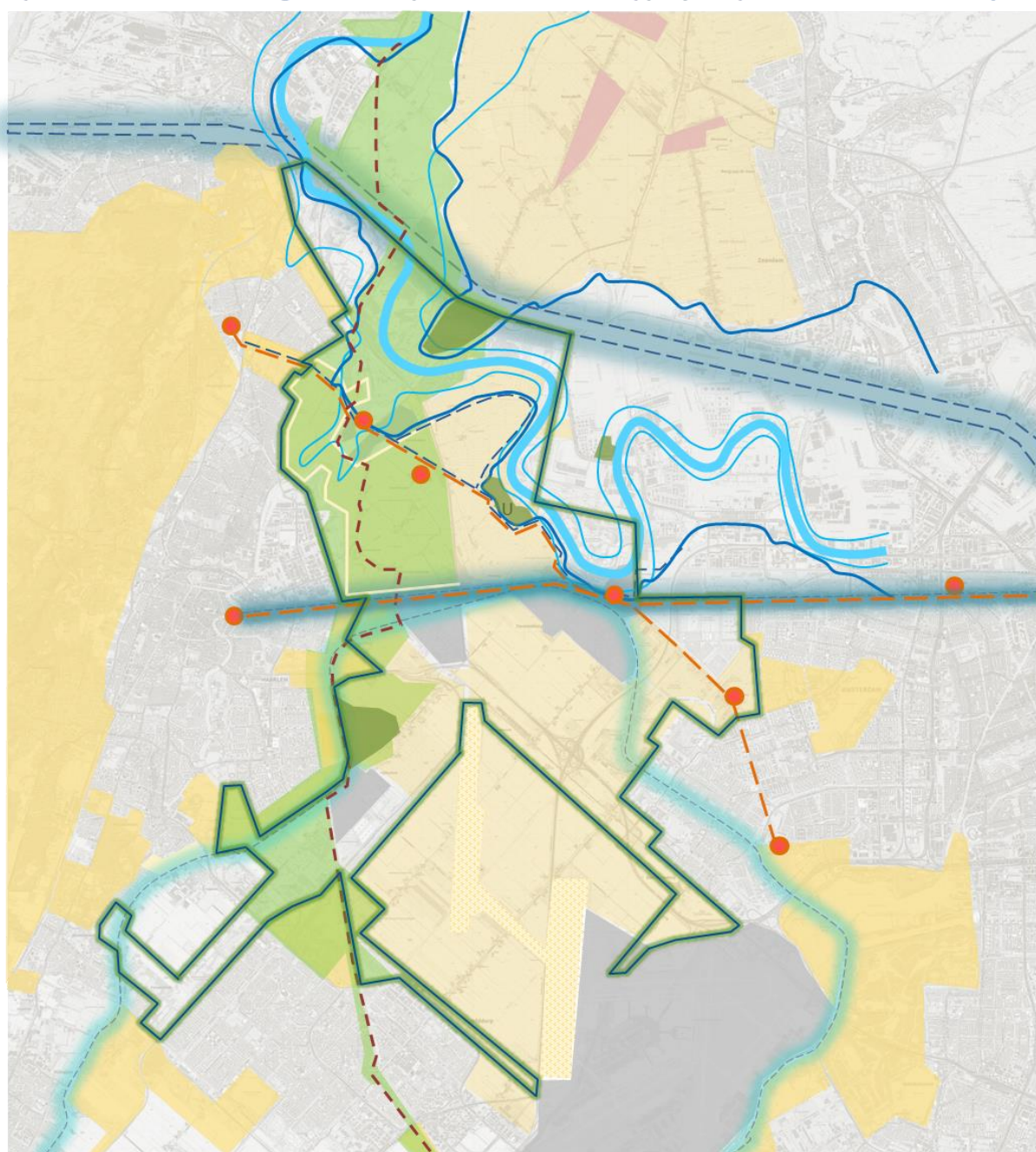
5.4 Historische lijnen als dragers van ontwikkelingen

Door de lange ontstaansgeschiedenis van het gebied wemelt het er van bijzondere structuren en lijnen. Op [kaart 8](#) zijn de belangrijkste verbeeld. Dit biedt allemaal aanknopingspunten om delen van episoden ('het verhaal van het gebied') in beeld te brengen (of houden) en er ontwikkeling van natuur, landschap en recreatie aan te verbinden. Dit gaat terug vanaf het Oer-IJ (een zijtak van de Rijn die tot vlak voor de jaartelling in zee uitmondde) waarvan de bedding nog te traceren is in het landschap tot recente sterke lijnen als het Noordzeekanaal en de Stelling van Amsterdam. Deze kunnen allemaal veel meer beleefbaar gemaakt worden.

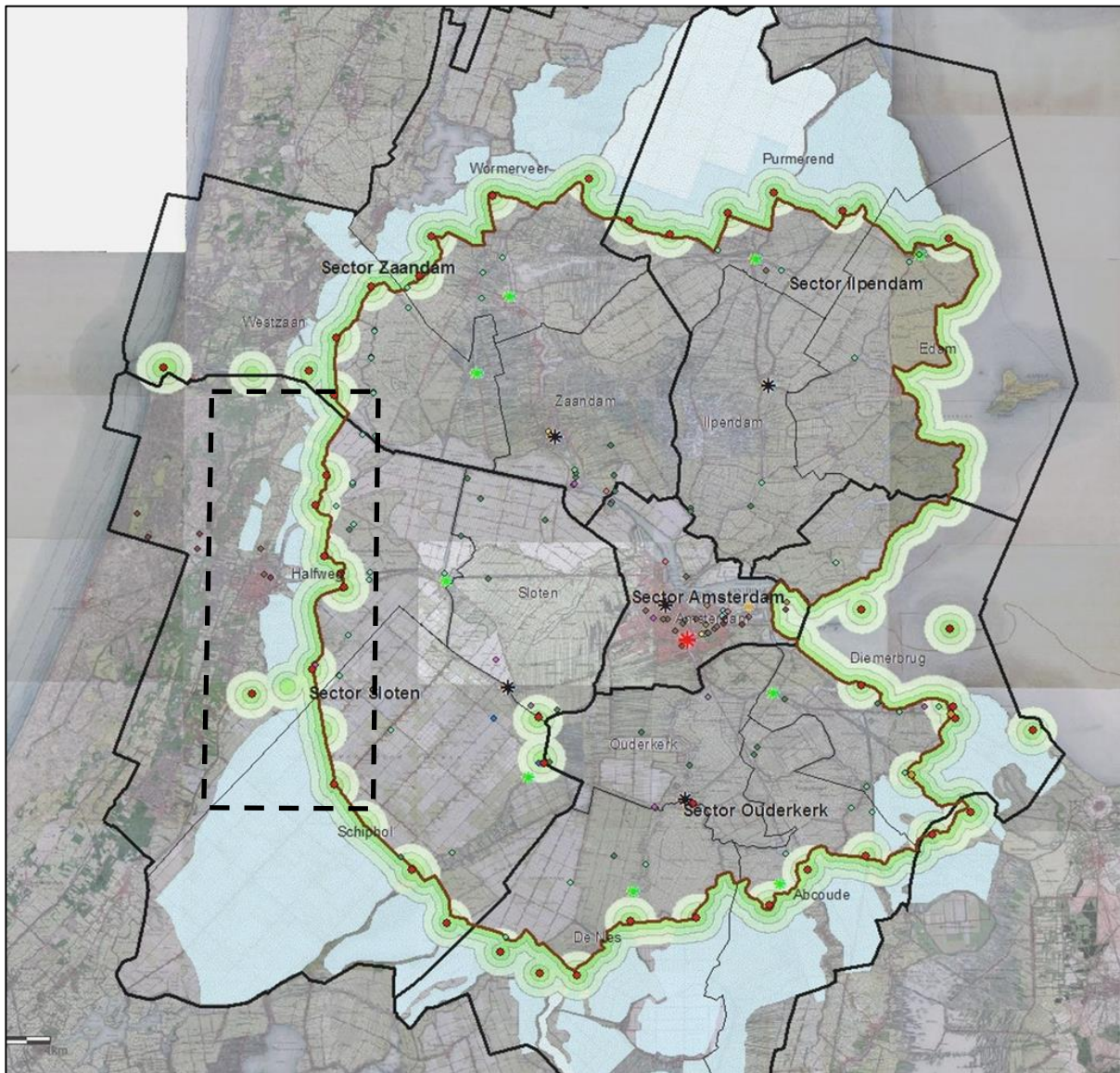
Op deze uitsnede van een hoogtekaart is de bedding van het Oer-IJ te zien als donkerblauwe slinger door de Houtrak (bron: ahn.nl)

Spaarnwoude Park – veiligstellen en opwaarderen landschappelijke openheid en historische lijnen

Historische landschapslijnen: — — — — — bedding Oer IJ (rond begin jaartelling) - - - - - zeedijken IJ (14^e eeuw) - ● - - - historische routes en dorpskernen - - - - - trekvaart Haarlem-Amsterdam (1631) - - - - - ringvaart Haarlemmermeer (1845) — — — — — grens IJ en Wijkermeer (tot 1872) - - - - - Noordzeekanaal (1872) ■ ■ ■ ■ ■ 'oud veenland': Buitenhuisen, Ruigoord, Eendenkooi U ongerepte polder Uiterdijken (U) - - - - - hoofdverdedigingslijn Stelling v Amsterdam (1880-1920) — — — — — Beschermingsgebied Stelling van Amsterdam (Unesco)	Referentie (huidig): landschappelijke openheid omliggend stadsrandgroen / parklandschap / Binnenduinrand grens beheergebied Recreatieschap Spaarnwoude

Kaart 8

*De Stelling van Amsterdam: zwart gestippeld het deel dat door Spaarnwoude Park loopt
(kaartbron: stellingvanamsterdam.nl/nl/histkaart)*